

WIEŚCI GMINNE

Lipiec 2021 - Grudzień 2021

W numerze m.in.: Kalendarium, Dożynki gminno-parafialne, Z dziejów Markuszowa cz. 2., Wywiad z p. Sławomirem Boguszem, Nasze przedszkole, Z życia naszej szkoły, Działalność GDK, GOPS, OSP, Przemoc domowa, Pierwsza pomoc, Sesje Rady Gminy.

Dożynki gminno-parafialne

82. rocznica bombardowania Markuszowa

Narodowe Święto Niepodległości

Świąteczne kołędowanie

Szanowni Mieszkańcy Gminy Markuszów,

Oddajemy w Państwa ręce gazetkę opisującą wydarzenia gminne z drugiego półroczia 2021 roku. Bardzo się cieszę, że pomimo trudnej sytuacji w kraju, nadal trwającej pandemii tak wiele udało się nam wspólnie zrealizować. Nie zawsze było łatwo i to nie tylko ze względu na pandemię, ale głównie ze względu na trudne zadania, które przed sobą postawiliśmy. Bardzo się cieszę, że zostały one wykonane. O wielu z nich możecie Państwo przeczytać w naszym biuletynie. Dużo już razem zrobiliśmy, ale to dopiero połowa tej kadencji. Przed nami jeszcze wiele zadań, a rozpoczynający się rok będzie najintensywniejszym z powodu rozpoczęcia realizacji zadań, na które pozyskaliśmy środki z programu Polski Ład. Modernizacja targowiska, przebudowa wielu dróg i rozbudowa wodociągu, to zadania, które obecnie przygotowujemy do przetargów. Kontynuujemy współpracę z powiatem w planowanych przebudowach dróg powiatowych na terenie gminy. W roku 2022 przekażemy na dokumentację trzech takich dróg 115 tys. zł.

Chcę bardzo serdecznie podziękować tym, którzy pracują razem ze mną dla dobra gminy i jej Mieszkańców - Koleżankom i Kolegom z Urzędu Gminy, Kierownikom i Pracownikom jednostek podległych i współpracujących, Sołtysom, a także tym Radnym, którzy widzą konieczność współpracy i zależy im na dobru naszej gminy. Bardzo dziękuję Mieszkańcom za wsparcie, za podejmowane działania i inicjatywy, za pomoc i za każde dobre słowo! Życzę wszystkim odważnych marzeń, mądrych decyzji, satysfakcji, wielu sukcesów, zdrowia i pomyślności w 2022 roku. Wójt Gminy Markuszów Leszek Łuczywek

Lipiec

Od 1.07. właściciele nieruchomości muszą zgłosić źródło ciepła w budynkach do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (CEEB). **Deklarację należy złożyć do 30 czerwca 2022 r.** Źródła ciepła uruchomione po 1.7.2021 powinny być zgłoszone w ciągu 14 dni. Zgłoszenia można dokonać elektronicznie: www.zone.gunb.gov.pl, lub w za pośrednictwem Urzędu Gminy Markuszów.

8.07. Kontynuacja napraw ubytków w drogach gminnych w Górach-Kolonii.

11.07. XXIII Biegi Uliczne, zorganizowane przez GDK w Markuszowie przy współpracy GKPiRPA. Wzięło w nich udział ponad 70 uczestników w 6 kategoriach wiekowych. Każdy uczestnik biegów otrzymał atrakcyjną nagrodę rzeczową.

13.07. Wykonawca rozpoczął prace przy modernizacji drogi w Wólce Kątnej, na którą gmina pozyskała dotację z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg.

24.07. Święto Policji. Z tej okazji, na ręce Komendanta Komisariatu w Kurowie nadkom. Tomasza Tomaszewskiego, składamy wszystkim Policjantom i Pracownikom Policji życzenia wszelkiej pomyślności w życiu osobistym i zawodowym. Niech ta trudna i odpowiedzialna służba będzie źródłem satysfakcji, a Waszym działaniom towarzyszy ludzka przychylność.

27.07. Gmina Markuszów podpisała porozumienie z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie w sprawie współpracy przy realizacji programu priorytetowego „Czyste

Powietrze”. W ramach wsparcia mieszkańcy gminy mogą składać wnioski o dotację w siedzibie Urzędu Gminy, gdzie został uruchomiony punkt konsultacyjny. Ma na celu ułatwienie mieszkańcom aplikowanie o dofinansowanie na wymianę źródeł ciepła i kompleksową termomodernizację domu jednorodzinnego w ramach programu.

28.07. Przy Urzędzie Gminy Markuszów stacjonował mobilny punkt szczepień, zaszczepiono 30 osób. Dziękujemy Lubelskiemu Urzędowi Wojewódzkiemu, załodze mobilnego punktu szczepień oraz OSP Markuszów za pomoc w przeprowadzeniu akcji.

30.07. Ogłoszono przetarg nieograniczony ustny (licytacja) na dzierżawę nieruchomości niezabudowanej położonej w Gminie Markuszów stanowiącej zbiornik małej retencji „Kaleń”.

Sierpień

1.08. W celu upamiętnienia **77 rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego**, a także w ramach treningów i ćwiczeń dotyczących systemów alarmowania, o godz. 17:00 nadano akustyczny sygnał alarmowy. Powstanie Warszawskie było wystąpieniem zbrojnym przeciwko okupującą Warszawę wojskom niemieckim, zorganizowane przez Armię Krajową w ramach akcji „Burza”, połączone z ujawnieniem się i oficjalną działalnością najwyższych struktur Polskiego Państwa Podziemnego. Największa operacja militarna Armii Krajowej. Była to największa bitwa, stoczona podczas II wojny światowej przez organizację podziemną z wojskami okupacyjnymi. W trakcie dwumiesięcznych walk straty wojsk polskich wyniosły ok. 16 tys. zabitych i zaginionych, 20 tys. rannych i 15 tys. wziętych do niewoli. W wyniku nalotów, ostrzału artyleryjskiego, ciężkich warunków bytowych oraz masakr urządzanych przez oddziały niemieckie zginęło od 150 tys. do 200 tys. cywilnych mieszkańców stolicy. Na skutek walk powstańczych oraz systematycznego wyburzania miasta przez Niemców uległa zniszczeniu większość zabudowy lewobrzeżnej Warszawy, setki bezcennych zabytków oraz obiektów o dużej wartości kulturalnej i duchowej.

12.08. Po kilku tygodniach przygotowań, na drodze w Wólce Kątnej został położony asfalt.

13.08. Spotkanie informacyjne na temat Programu „Czyste powietrze ” w gminie Markuszów.

15.08. Święto Wojska Polskiego, obchodzone na pamiątkę zwycięskiej Bitwy Warszawskiej w 1920, stoczonej w czasie wojny polsko-bolszewickiej.

22.08. Dożynki Gminno-Parafialne przy Domu Ludowym w Łanach.

26.08. Dzień otwarty dla dzieci i rodziców utworzonego w szkole oddziału zerowego.

25.08. Został przeprowadzony odbiór drogi w Wólce Kątnej. Drogę wykonaliśmy z 50% udziałem środków Rządowego Funduszu Rozwój Dróg. Wykonawca: firma Igord. Koszt to 473 919,31zł, dofinansowanie 236 959zł.

28.08. Plenerowe zakończenie wakacji 2021 Markuszów. W sobotę plac targowy został przejęty przez młodzież, ale starsze pokolenie również znalazło coś dla siebie. Gratulujemy udanej imprezy i znakomitej organizacji Stowarzyszeniu BNGLDSH i głównemu pomysłodawcy Rafałowi Wójciakowi.

29.08. Dożynki Powiatowe w Baranowie. Naszą gminę reprezentowały Panie z Gór ze swoim pięknym wieńcem oraz zespół Kalina. Stoisko prezentujące dawne zwyczaje żniwne i dożynkowe cieszyło się bardzo dużym zainteresowaniem publiczności. Pani Starosta Danuta Smaga i Wicestarosta Leszek Gorgol, wyrazili uznanie oraz docenili wartość autentycznej kultury puławskiego Powiśla, którą prezentuje markuszcowska "Kalina".

31.08. Dzień Solidarności i Wolności ustanowiony w rocznicę Porozumień Sierpniowych.

31.08. Został rozstrzygnięty przetarg na trzyletnią dzierżawę zbiornika małej retencji "Kaleń". Do przetargu stanął jeden oferent, Bartłomiej Zadura - Zakład Budowy Dróg i Mostów, Góry. Przetarg odbył się w formie licytacji i został przeprowadzony przez powołaną zarządzeniem wójta, komisję przetargową. Cena rocznego czynszu dzierżawnego, osiągnięta w przetargu wynosi 8500zł netto.

Wrzesień

1.09. 82. rocznica wybuchu II wojny światowej.

1 września 1939 r. o godzinie 4.45 pancernik Schleswig-Holstein oddał pierwsze strzał w kierunku Wojskowej Składnicy Tranzytowej na Westerplatte. Kilka minut później ok. 4 tys. niemieckich żołnierzy rozpoczęło szturm. Był to najbardziej niszczycielski i krwawy konflikt w dziejach ludzkości. Pierwszym etapem wojny była kampania wrześniowa. Osamotniona Polska zmagająca się z przeważającymi siłami III Rzeszy i Związku Radzieckiego. W czasie wojny zginęło ponad 60 milionów ludzi, w tym 6 milionów Polaków. Objęła swym zasięgiem niemal cały świat, uczestniczyło w niej 61 państw, a w różnej formie zaangażowało się ponad 1 miliard 700 milionów ludzi. Jej symbolem stały się nie tylko wielkie bitwy, ale również obozy koncentracyjne, okrucieństwo wobec ludności cywilnej, masowe egzekucje i celowe niszczenie dóbr kultury.

Tego dnia obchodzimy również Dzień Weterana.

Rozpoczęcie nowego roku szkolnego 2021/22. „Z tej okazji chciałbym złożyć wszystkim - uczniom, rodzicom i nauczycielom życzenia satysfakcjonującej pracy. Naszym uczniom życzę, żeby nauka sprawiała przyjemność, a szkoła była dla Was tym miejscem do którego z chęcią będziecie przychodzić. Niech czas spędzony w szkole zaowocuje zdobywaniem wiedzy, dobrymi ocenami, ciekawymi zajęciami w przyjaznej, pełnej życzliwości atmosferze oraz wspaniałymi i trwałymi przyjaźniami. Wszystkim Rodzicom i Opiekunom naszych uczniów, życzę

cierpliwości i konsekwencji w wycho-wywaniu młodego pokolenia i radości z osiągnięć Waszych dzieci. Nauczycielom i pracownikom oświaty chciałbym złożyć najserdeczniejsze życzenia spokojnej i satysfakcjonującej pracy, wytrwałości i cierpliwości.” Wójt L.Łuczywek

2.09. W Olszowcu wykonawca projektu "Niskoemisyjna Gmina Markuszów" rozpoczął prace przy montażu nowych lamp oświetlenia ulicznego.

3.09. Wójt gminy Leszek Łuczywek podpisał umowę dzierżawy zbiornika małej retencji "Kaleń" z Bartłojem Zadurą - Zakład Budowy Dróg i Mostów w Górach. Nowy dzierżawca został wyłoniony w drodze przetargu.

8 i 10.09. 82. rocznica bombardowania Markuszowa.

Po mszy św., którą poprowadził ks. prob. Maciej Staszak i wspólnej modlitwie nad zbiorowym grobem zabitych podczas nalotów, w imieniu społeczności gminy, wójt Leszek Łuczywek, złożył na mogile biało-czerwoną wiązanekę. W swoim przemówieniu wójt oddał hołd zabitym, podkreślając znaczenie ich niewinnej ofiary.

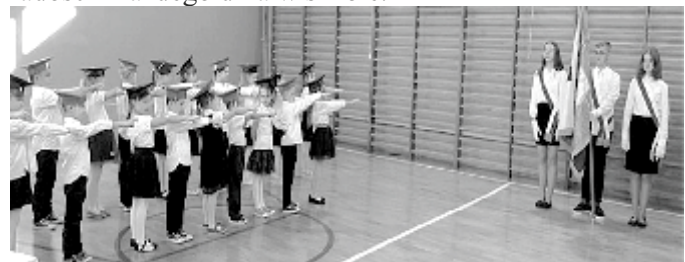
20.09. Na placu targowym stacjonował mobilny punkt szczepień ze szczepionką Johnson&Johnson.

19.09. Odbyło się zebranie sprawozdawcze OSP Markuszów oraz zebrania sołeckie w Olempinie i Markuszowie. Na zebraniach mieszkańcy wybrali zadania do sfinansowania w 2022 r. z funduszy sołeckich.

24.09. W Dzienniku Wschodnim został zamieszczony ranking pokazujący skuteczność w pozyskiwaniu środków zewnętrznych. Pomimo, że budżet gminy Markuszów jest najmniejszy wśród gmin w powiecie, to nasza aktywność w pozyskiwaniu środków zewnętrznych (6032 zł na mieszkańca) pozwoliła nam zająć wysokie 5 miejsce wśród 11 gmin powiatu (przeliczając budżet na 1 mieszkańca).

27.09. W naszej szkole miało miejsce Święto Przedszkolaka oraz ślubowanie uczniów klas pierwszych. Przedszkolakom i pierwszacom życzymy, aby czerpały radość z każdego dnia w szkole.

Październik

Od 2.10. trwają prace przy **przebudowie drogi w Bobowiskach**. Ułożono podbudowę z kruszywa, a następnie pierwszą i drugą warstwę asfaltu. Prace prowadzi firma Zadura.

14.10. Dzień Edukacji Narodowej to święto wszystkich pracowników oświaty. To zatem najlepszy czas, aby podziękować za pracę, poświęcenie i serce wkładane każdego dnia w wychowanie młodego pokolenia. By podziękować za ciągłe dążenie do osiągnięcia jak najlepszych wyników dydaktycznych i wychowawczych, które w przyszłości zaowocują dobrze wykształconym i mądrym społeczeństwem. Wszystkim Nauczycielom i Pracownikom oświaty składamy serdeczne życzenia zdrowia, satysfakcji z wykonywanej pracy, pomyślności w realizacji celów i zamierzeń oraz dalszych sukcesów w pracy zawodowej i życiu osobistym.

16.10. Dzień Papieża Jana Pawła II.

21.10. Zarządzenie Wojewody Lubelskiego w sprawie wyborów uzupełniających do Rady Gminy Markuszów w związku z rezygnacją radnej z Bobowisk. Wybory wyznaczono na 9 stycznia 2022

22.10. 21. Powiatowy Dzień Kultury „Kulturę tworzą LUDZIE, ludzie o niezwykłej wrażliwości i otwartości umysłu. I tych ludzi należy nagradzać oraz dziękować im za upiększanie naszego życia” podkreśliła starosta puławski Danuta Smaga. Do artystów, twórców, animatorów kultury i organizacji społecznych trafiło 39 **Dorocznych Nagród Starosty Puławskiego za osiągnięcia w dziedzinie kultury**. Wśród nagrodzonych znalazła się Młodzieżowa Grupa Teatralna działająca przy GDK w Markuszowie. Funkcjonuje ona od ponad 3 lat. Wystawiała jasełka i widowiska. Poprzez swoją działalność integruje i rozwija utalentowaną młodzież.

24.10. Podczas mszy św. miało miejsce uroczyste wprowadzenie na urząd proboszcza parafii Kościoła Starokatolickiego Mariawitów pw. Przenajświętszego Sakramentu w Łanach kapłana Mateusza Marii Felicjana Szymkiewicza. W imieniu Wójta Gminy, Proboszcza powitała Sekretarz Bożena Tkaczyk-Żurawska. Kapłan Felicjan (ur 23.I.1992) pochodzi z Szydłowca pod Radomiem. Ukończył Wyższe Seminarium Duchowne Kościoła Starokatolickiego Mariawitów w Płocku i teologię starokatolicką na Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie. Świecenia kapłańskie otrzymał 1 sierpnia 2015, po czym został skierowany do pracy w parafiach Nowa Sobótka i Kadzidłowa w powiecie łęczyckim. Od września 2021 jest proboszczem parafii w Wierzbicy koło Radomia, skąd dojeżdża do Łan i Krakowa. Jest aktywny na niwie ekumenicznej, jako członek Komisji Mediów Polskiej Rady Ekumenicznej. Nagrywa audycje religijne do Polskiego Radia. W 2018 dotrzymał tytuł Człowieka Roku powiatu łęczyckiego. Życzymy pomyślności w podjętej posłudze!

25.10. Pierwszy nabór w "Polskim Ładzie" rozstrzygnięty. Gmina Markuszów otrzymała dofinansowanie na trzy złożone projekty na kwotę 8 337 500 zł.:

1. Rozbudowa sieci wodociągowej. 2. Przebudowa placu targowego. 3. Przebudowa dróg gminnych.

Dziękujemy wszystkim osobom zaangażowanym w ocenę wniosków i wspierającym naszą gminę. Przed nami mnóstwo pracy ale mamy nadzieję na wspaniałe jej efekty!

27.10. Zostały przeprowadzone odbiory drogi w Bobowiskach oraz wiaty w Olempinie. Drogę wykonano z udziałem dotacji z Funduszu Inwestycji Lokalnych. Wiata została sfinansowana w ramach środków funduszu sołeckiego.

28.10. W Domu Dziecka "Nowy Dom" w Przybysławicach odbył się wernisaż wystawy fotografii pt. "Polska jesień widziana oczami dziecka". W wernisażu wziął udział wójt L. Łuczywek, zaproszony przez nowego dyrektora placówki Rafała Liperta.

Listopad

5.11. W starostwie powiatowym w Puławach zostały wręczone symboliczne promesy programu "**Polski Ład**". Gmina Markuszów otrzymała **8.337.500 zł**. To najwyższa w historii dotacja dla gminy i zarazem wielkie wyzwanie organizacyjne.

11.11. Narodowe Święto Niepodległości. Przebieg święta w naszej gminie: msza święta w intencji Ojczyzny, prezentacja koncertu w wykonaniu scholi Promyczki z Lublina, zarejestrowanego przez GDK, złożenie kwiatów pod obeliskiem i przemówienie wójta gminy: „Szanowni Państwo, 103 lata temu, 11 listopada 1918 r. Rada Regencyjna przekazała władzę wojskową Józefowi Piłsudskiemu. Tego samego dnia Niemcy podpisały zawieszenie broni kończące I wojnę światową. Zakończenie tragicznej wojny, oznaczało załamanie dotychczasowego ładu europejskiego, co stanowiło szansę powrotu Polski na mapę polityczną kontynentu. O ten powrót zabiegali Ojcowie Niepodległości, których zawsze w tym dniu wspominamy: Piłsudski, Dmowski, Paderewski, Witos, Korfanty i Daszyński. Reprezentowali różne poglądy polityczne, różnili się przynależnością

społeczną i religią, urodzili się pod różnymi zaborami. Mimo to potrafili zjednoczyć się wokół wspólnego celu. Nie oznaczało to, że we wszystkim byli zgodni, ale wykorzystując sprzyjające warunki zewnętrzne, poprowadzili Polaków ku wolności. Rozpoczął się trudny okres odbudowy odrodzonego państwa, a II Rzeczpospolita - mimo wielu wad i niedoskonałości - przywróciła Polakom dumę i nadzieję.

Spotykamy się przed obeliskiem ufundowanym, jak głosi napis, przez obywateli Markuszowa i dziedzica dóbr Bronice Antoniego Wołk-Łaniewskiego. Nasza obecność tutaj jest wyrazem łączności w umiłowaniu wolności, przez kolejne pokolenia mieszkańców naszej gminy. Na obelisku jest krzyż i orzeł. To znak, że i kościół miał udział w procesie odzyskiwania niepodległości. Papież Benedykt XV, 15 listopada 1918 napisał w orędziu do Polaków: „Niech będą nieskończone dzięki Panu, że weszła już nareszcie jutrzeńka zmartwychwstania Polski! My najgorętsze składamy życzenia, aby Polska odzyskawszy swoją pełną niezawisłość mogła jak najrychlej w zespole państw zająć należne jej miejsce i dalej rozwijać swoją historię narodu cywilizowanego i chrześcijańskiego”. Cieszymy się wspólnie świętując, tym bardziej, że czynimy to w tak mocno ograniczonym gronie, ze względu na przybierającą ponownie na sile pandemię. Przeżywamy obecnie trudny czas, jednak w dniu tego wielkiego polskiego święta pamiętajmy o tym, co przez ponad 100 lat udało nam się wspólnymi siłami osiągnąć. Nie szcędźmy tych wysiłków nadal dla dobra naszej gminnej wspólnoty. Dziękuję ks. proboszczowi za gościnę i ks. Jerzemu za odprawienie dzisiejszej mszy, pocztom sztandarowym, radnym oraz wszystkim obecnym za przybycie, a mieszkańcom za udekorowanie domów flagami. Niech zapisane na obelisku wezwanie Tadeusza Kościuszki, będzie również dla nas - współczesnych podpowiedzią jak wolność utrzymać:

"NARODZIE! ZIEMIA TWOJA BĘDZIE WOLNA, NIECH TYLKO DUCH TWÓJ WYŻSZY NAD WSZYSTKO BĘDZIE". Radosnego świętowania!

Wójt Leszek Łuczywek

15.11. Wójt gminy uczestniczył w konferencji w Janowie Lubelskim, podczas której wręczone zostały promesy na realizację zadań w ramach programu "Cyfrowa Gmina" w 100% sfinansowanego z funduszy europejskich. Gmina Markuszów otrzyma 100 000 zł dotacji programu Promesy wręczył sekretarz stanu ds. cyfryzacji w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów Janusz Cieszyński. Projekt „Cyfrowa Gmina” ma podnieść jakość cyfryzacji w urzędach oraz instytucjach gminnych.

16.11. Rozpoczęliśmy wymianę opraw na terenie gminy w ramach projektu "Niskoemisyjna Gmina Markuszów".

21.11. Dzień Pracownika Socjalnego Dzień Życzliwości. Wszystkim Pracownikom Pomocy Społecznej oraz wolontariuszom, składamy życzenia wszelkiej pomyślności, poczucia spełnienia i satysfakcji w służbie drugiemu człowiekowi. Niech każdy dzień tej odpowiedzialnej pracy przynosi zadowolenie oraz oczekiwane efekty. Dziękujemy za Waszą pracę.

22.11. Po raz kolejny mieszkańcy mogli się zaszczepić w Mobilnym Punkcie Szczepień w Markuszowie.

Grudzień

6.12. Naszą gminę z prezentami odwiedził św. Mikołaj. Prezenty rozdawał w towarzystwie wesołych, zielonych elfików, które były nadzwyczaj podobne do naszych strażaków z OSP Markuszów.

13.12. 40. rocznica wprowadzenia stanu wojennego.

13.12. Mobilny Punkt Szczepień w Markuszowie.

19.12. Przedświąteczne spotkanie na skwerze w Markuszowie. W programie: wspólna modlitwa, występ artystyczny młodzieży ze szkoły podstawowej, przekazanie przez harcerzy 7. ŚDH "Wataha" im. H. Dekutowskiego "Zapory" mieszkańcom Betlejemskiego Świątka Pokoju i wspólne kolędowanie. Serdecznie dziękujemy kapłanom: prob. Maciejowi Staszakowi i prob. parafii mariawickiej w Łanach -Mateuszowi Szymkiewiczowi, panu organiście Grzegorzowi Serewie, dyr. GDK Sławomirowi Łowczakowi, harcerzom i druhowi Andrzejowi Morozowi, uczniom z klas IV i paniom Ewelinie Kuflewskiej, Agnieszce Furtak, paniom dyrektor Agnieszce Mroczek i Anecie Józwiak, a także rodzicom. Dziękujemy wszystkim biorącym udział w naszym kolędowaniu.

25-26.12. Święta Bożego Narodzenia.

"Zawsze, ilekroć uśmiechasz się do swojego brata i wyciągasz do niego ręce, jest Boże Narodzenie. Zawsze, kiedy milkniesz, aby wysłuchać, jest Boże Narodzenie. Zawsze, kiedy rezygnujesz z zasad, które jak żelazna obręcz uciskają ludzi w ich samotności, jest Boże Narodzenie. Zawsze, kiedy dajesz odrobinę nadziei więźniom," tym, którzy są przytłoczeni ciężarem fizycznego, moralnego i duchowego ubóstwa, jest Boże Narodzenie. Zawsze, kiedy rozpoznajesz w pokorze, jak bardzo znikome są twoje możliwości i jak wielka jest twoja słabość, jest Boże Narodzenie. Zawsze, ilekroć pozwolił by Bóg pokochać innych przez ciebie, zawsze wtedy, jest Boże Narodzenie." Matka Teresa z Kalkuty

DOŻYNKI GMINNO-PARAFIALNE

W naszej gminie dożynki co roku świętujemy w innej miejscowości. W poprzednim roku miały one odbyć się w Łanach, ale z uwagi na pandemię impreza nie doszła do skutku. Tym razem się udało. Według relacji starostów dożynek - w trwające prawie tydzień przygotowania włączyło się bardzo wiele osób. Wszystko było dopięte na ostatni guzik. Przygotowano scenę, zadaszenie, nagłośnienie i oświetlenie, parkingi. Postawiono dmuchane zamki, stoiska z zabawkami, watą cukrową i wiele, wiele innych.

Niedzielne uroczystości 22 sierpnia rozpoczęła polowa msza święta, odprawiona przez proboszcza parafii pw. Św. Józefa w Markuszowie ks. Macieja Staszaka. Na koniec nabożeństwa nastąpiło poświęcenie pięknych wieńców dożynkowych, przygotowanych przez mieszkańców poszczególnych sołectw. Następnie podzielono się dożynkowym chlebem, który na ręce gospodarza gminy przekazali starostowie dożynek. Dopiero potem nastąpiło oficjalne otwarcie dożynek. Przybyłych gości, ze Starostą Powiatu Puławskiego Danutą Smagą na czele, przywitał wójt Leszek Łuczywek.

„Szanowni Państwo, przedstawiciele administracji rządowej w województwie, wszystkich szczebli administracji rządowej, instytucji działających na terenie naszej Gminy, Drodzy Rolnicy, Mieszkańcy i Goście!

„Najpierw - kiedy żytnie puszczę zapachną słodkawym chlebem ziemia rozpoczyna żniwa w głos odmawianym pacierzem... później dopiero chłop-kapłan pod baldachimem kosy spieszy by zebrać z jej piersi krople gorącej krwi - kłosy...” Jan Pócek

Nasza Ojczyzna od początku była przede wszystkim krajem rolniczym. Na przestrzeni dziejów zwyczajnie związane z rolnictwem na stałe wniknęły w naszą kulturę. I to właśnie żniwa stanowiły i do dziś stanowią centralny punkt roku, wyczekiwany z nadzieją i troską. Od udanych albo nieudanych zbiorów zależało życie tych, którzy ziemi uprawiali, dlatego uroczystości dożynkowe od lat, były i pozostały wielkim świętem całej społeczności. My również, świętujemy dziś dożynki. Obecny rok nie należał do najłatwiejszych, ze względu na panującą pandemię i warunki atmosferyczne. Tym bardziej chcemy wyrazić wdzięczność i uznanie dla Was, Drodzy Rolnicy, którzy ciężko pracujecie po to, aby nikomu nie zabrakło chleba. Podczas uroczystej mszy

*świętej celebrowanej przez księdza proboszcza, okazaliśmy wdzięczność Panu Bogu za błogosławieństwo dla ciężkiej pracy rolnika, prosząc jednocześnie o Bożą opiekę dla nas wszystkich. Teraz pora podziękować ludziom. Jako Wójt Gminy Markuszów, w imieniu całej społeczności naszej gminy, wyrażam szacunek dla spracowanych rolniczych dłoni i chcę powiedzieć – dziękujemy! Za chleb codzienny i wszystkie owoce Waszej ciężkiej pracy. Jesteśmy świadomi Waszego trudu, poświęceń i wiemy, że efekty tej pracy uzależnione są od czynników przyrodniczych, klimatycznych i sytuacji gospodarczej kraju. Wiemy też, że często troska o zebranie plonu spędza sen z Waszych oczu. Dziękuję gospodyniom za wspaniałe wieńce dożynkowe wykonane z kłosów tegorocznych zbóż. Dziękuję wszystkim osobom zaangażowanym w organizację tej uroczystości: **Księdzu Maciejowi Staszakowi** za liturgię, **Sołtysowi Sławomirowi Piechowi** i **Radzie Sołeckiej sołectwa Łany, starostom dożynek: Małgorzacie Gawryjolek i Pawłowi Jabłońskiemu**, Dyrektorowi Domu Kultury, Radnym Rady Gminy Markuszów, strażakom, sponsorom, pracownikom jednostek organizacyjnych gminy i wszystkim, bez których dzisiejsza uroczystość nie mogłaby się odbyć. Dziękuję przybyłym gościom, Pani staroście **Danucie Smadze** i byłemu wójtowi **Andrzejowi Rozwałce** za zaszczyt swojej obecnością naszej uroczystości*

*Serdeczne słowa podziękowania kieruję do Pań działających w **Kołach Gospodyń Wiejskich**, a także w **Stowarzyszeniu Kobiet Aktywnych**, członkom zespołów „**Kalina**” i „**Coffee cup**”. Chcę powiedzieć, że Wasza praca, pasja i zaangażowanie są ważnym elementem promocji naszej Gminy i jednocześnie miłym akcentem podczas uroczystości gminnych. Serdecznie dziękuję za to, że pomimo wysiłku jaki wkładacie w codzienną pracę znajdujecie czas, aby kultywować tradycje naszych przodków i rokrocznie, aktywnie uczestniczyć w przygotowaniach wspólnego święta – Święta Plonów.*

*Dziękuję również tym, którzy uprzyjemnią nam dzisiejszą uroczystość: dzieciom ze Szkoły Podstawowej w Markuszowie, harcerskiemu zespołowi pieśni i tańca „**Grześ**” z Puław, kapeli „**Gwiazdy**” i zespołowi **Paracas**,” który poprowadzi zabawę taneczną. Nie chcąc nikogo pominąć - raz jeszcze dziękuję **WSZYSTKIM**, którzy w jakikolwiek sposób pomogli w przygotowaniu dzisiejszej uroczystości!*

*Szanowni Państwo, z rąk Starostów: Małgorzaty Gawryjolek i Pawła Jabłońskiego – rolników sołectwa Łany, otrzymałem wspaniałą bochen chleba – owoc ziemi oraz pracy rolnika, będący symbolem życia, radości, sytości i szczęścia. Jak mówi Syracyles „Przedniejsze potrzeby życia ludzkiego: woda, chleb, odzienie i dom.” Chleb dzielony w domu przez ojca lub matkę i wspólnie spożywany jest znakiem przyjaźni, wspólnoty i gościnności. Dziękuję bardzo, za ten wspaniały dar, którym podzieliliśmy między sobą. Życzę aby nikomu nigdy go nie zabrakło i wierzę, że tak będzie, bo nie od dziś wiadomo, że **Kto dobrze orze, ma chleb w komorze**” **Wszystkim Państwu** zarówno dorosłym jak i dzieciom **życzę dobrej zabawy!**”*

Następnie wójt odczytał list od Wojewody Lubelskiego, Lecha Sprawki, radna Karolina Dąbrowska list od radnego powiatowego Marka Wocha. Osobiście życzenia rolnikom złożyła również pani starosta Danuta Smaga. Część oficjalną zakończył były wójt Andrzej Rozwałka, który również złożył wszystkim życzenia i apelował o wspólną pracę na rzecz gminy i jej mieszkańców.

Po części oficjalnej scenę zajęli lokalni artyści. Najpierw z pięknym montażem słowno-muzycznym wystąpili uczniowie klasy II, pod opieką pani Haliny Dziury, którzy przypomnieli życie i twórczość Jana Pocka. Mieszkańcy gminy i przybyli goście mogli następnie obejrzeć występy Zespołu „Kalina”, Zespołu Pieśni i Tańca „Grześ” z Puław, kapeli „Gwiazdy” i Zespołu rodzinnego „Coffee cup”. Na dożynki przygotowano wiele atrakcji dla najmłodszych. Wspomniane już dmuchane zamki, strefę dla dzieci z animacjami i konkursami z ponad 200 nagrodami (można było np. wygrać specjalne talony do McDonalda). Na najmłodszych czekały lody, wata cukrowa i gofry. Imprezie towarzyszyły pokazy akrobacji rowerowych, prezentacje i pokazy strażackie. Można było wsiąść do policyjnego samochodu i porozmawiać z paniami z Komisariatu Policji w Kurowie. Można było spróbować swoich sił w strzelaniu do tarczy z łuku, pomalować buzię i zachwycić fryzurą wykonaną przez p. Basię Marciniak ze Studia Fryzur Barbara.

Wręczono także nagrody za zawody wędkarskie o Puchar Markuszowa, które odbyły się dzień wcześniej. Podczas imprezy panie pielęgniarki z SPZOZ Markuszów, propagowały akcję szczepień przeciw COVID-19. Imprezę zakończyła zabawa ludowa, którą poprowadził zespół „Paracas”. Zabawa trwała prawie do „białego rana”.

LIPIEC

*Nad kominami wiejskich chat, na nieba błękitnie,
owiany wonią skoszonych traw i kwitnących lip,
Usiadł w królewskim majestacie słoneczny lipiec,
jakby zamiast wody z potoków modre dymy pił...
Rankiem śmieje się głośno jaskółczym świergotem
do zatopionych w wiśniowych sadach wieśniaczych chat,
do ugorów i łąk smętnych - do pszenic złotych, do dróg
szarych, jak ołów, biegnących w pyle, gdzieś w dal.
Zaś w południe dyszy potokami płynnej miedzi,
poprzez śpiące gałęzie samotnej polnej gruszy,
na piersi żniwiarzy odpoczywających na miedzy,
obok sierpów lśniących jak złoto.... i dzbanów
pustych...
A wieczór, kiedy niebo zaleją złote gwiazdy
i kiedy rosy nasypie na zgrabione siano,
przeciąglým żab graniem, kędyś nad stawem czarnym,
z dobrotliwym uśmiechem mówi ludziom: Dobranoc!*

Fot. T. Tomaszewski

Z dziejów Markuszowa

cz.2. „Od Firlejów po Sobieskich,
czyli - raz na wozie, częściej pod wozem...”
(połowa XVI w. – koniec XVII w.)

Poprzedni artykuł zakończyliśmy w Markuszowie jako świeżo upieczonym ośrodku miejskim z aspiracjami na szybki rozwój, na co szansę dawało położenie przy handlowym trakcie z Lublina na Mazowsze. I tak by zapewne było, gdyby nie drobny szczegół w postaci leżącego po sąsiedzku i przy tym samym trakcie Kurowa, będącego już miastem od ponad 100 lat (przywilej lokacyjny z 1442 r.), który dzięki początkowemu brakowi konkurencji przekształcił się przez ten okres w silny ośrodek handlowy i rzemieślniczy. Kto pierwszy ten lepszy... Nie mając w ręku atutów pozwalających „wygrzyźć” silniejszego znaczeniowo sąsiada, rola Markuszowa sprowadziła się do bycia jedynie większym przystankiem przy lubelskim szlaku handlowym. Z tego też zapewne powodu głównym zajęciem jego mieszkańców pozostało rolnictwo a rzemiosłem zajmował się niewielki odsetek ludności (wg. danych z 1582 r. było tu 14 rzemieślników, m.in. tkacze, kowale czy rymarze – dla porównania w Kurowie było ich 121) – Markuszów nie odbiegał od wyglądu ówczesnego przeciętnego miasteczka na Lubelszczyźnie: typowo rolniczego, odróżniającego się od ośrodków wiejskich organizowaniem tygodniowego targu i świątecznego jarmarku oraz posiadaniem maksymalnie kilkunastu rzemieślników, przy czym produkcja rzemieślnicza oraz działalność handlowa nastawiona były głównie na zaspokajanie potrzeb lokalnej społeczności oraz mieszkańców sąsiednich wsi. Największy rozwój markuszowskiego rzemiosła nastąpił po roku 1610 (dotyczył głównie branży włókienniczo-odzieżowej i drzewnej), bywało jednak iż poszczególne gałęzie rzemiosła miały w Markuszowie tylko po jednym przedstawicielu - jedyna wzmianka o liczniejszej grupie zawodowej przekształconej w cech pochodzi z 1683 i dotyczy szewców. Pewną miarą poziomu rozwoju Markuszowa w tym okresie mogą być dane o wysokości szosu z roku 1580, tj. podatku płaconego przez miasta na rzecz skarbu królewskiego (od XVI wieku był on proporcjonalny do zamożności ośrodka miejskiego) w czasie gdy Lublin płacił go 190 zł a Kurow 26 zł, to na Markuszów nałożono tylko 10 zł podatku.

Pomimo tego nie najlepszego startu liczba ludności Markuszowa rosła i pod koniec XVI w. osiągnęła liczbę ok. 600 mieszkańców, przy czym poziom ich zamożności był zróżnicowany i zależał od zajęcia, jakim trudnił się dany mieszkanin. Samo miasto wytyczono na wschód od terenów wsi Łany: rozciągało się ono siecią

prostopadłych ulic wokół prostokątnego rynku oraz traktu lubelskiego – dokumenty archiwalne wyliczają ok. 20 ulic, zachowało się też kilka ich nazw: Lubelska, Nadstawna, Rynek, Folwarkowa, Kurowska, Zamkowa czy Kościelna. Przeważała jednokondygnacyjna zabudowa drewniana, przy czym mieszczanie oprócz działki „miejskiej” składającej się z domu, niewielkiego podwórza, przydomowego ogródka oraz budynków gospodarczych, dysponowali również „zamiescowymi” gruntami ornymi, łąkami i ogrodami. W mieście funkcjonowała szkoła parafialna, młyn, łaźnia oraz na przedmieściu - w miejscu dzisiejszego kościoła św. Ducha - szpital dla ubogich. Kolejne lata przyniosły miastu także nową architekturę sakralną. Władający Markuszowem potomkowie Piotra Firleja ufundowali najpierw w 1608 r. wspomniany już kościół przyszpitalny św. Ducha (wnuk Piotra, Jan Firlej) oraz w 1667 r. (w miejscu dotychczasowego kościoła parafialnego) kościół św. Józefa (wnukowie Jana i zarazem ostatni przedstawiciele tego rodu w Markuszowie, Andrzej i Jan Firlejowie). Budowa drugiego kościoła przypadła na trudny nie tylko dla samego Markuszowa ale i dla całej Rzeczypospolitej okres wojen, wywołanych przyczynami zarówno wewnętrznymi jak i zewnętrznymi, okres który zahamował rozwój i w znacznym stopniu zrujnował Markuszów wraz z przyległymi okolicami.

Ciąg nieszczęść zapoczątkował w 1648 r. wybuch Powstania Chmielnickiego na odległej z pozoru kozackiej Ukrainie. Początkowe klęski wojsk koronnych oraz wzrost siły i ambicji powstańców doprowadził ich do marszu w stronę centrum Rzeczypospolitej, w którym to w roku 1649 dotarli aż po Zamość, ściągając w okolice Lublina przeciwdziałające im wojska polskie. Wojska, które nie zawsze dobrze opłacane lubiły często wyrównywać sobie straty kosztem pobliskich okolic, a do takich należały m.in. dobra markuszowskie. Wybuchła w 1654 r. wojna polsko-rosyjska oraz kapitulacja w 1655 r. Lublina przed oddziałami rosyjsko-kozackimi wystawiła zapewne całą okolicę - w tym i okolice Markuszowa – na kolejne grabieże, a kolejna zawierucha w postaci „potopu szwedzkiego” dopełniła ostatecznie dzieła zniszczeń, które zapoczątkowali Kozacy i Tatarzy. Szwedzi, którzy zajęli Lublin i okolice w 1656 r. pozostawili po sobie nie lepsze wspomnienia niż ich poprzednicy. Trwające prawie 20 lat przemarsze wojskowe (tym razem położenie przy głównym szlaku komunikacyjnym stało się dla miasta przekleństwem), kontrybucje, grabieże i zniszczenia wojenne pozostawiły dobra markuszowskie w mocno opłakanym stanie a liczna ludność spadła z wspomnianych 600 pod koniec XVI w. do 348 osób w 1674 r.

W tej sytuacji swoistym uśmiechem od losu (niestety, tylko przejściowym) stała się sytuacja, w której ówczesny chorąży nadworny koronny Jan Sobieski, wykorzystując fakt bycia od 1661 r. nominalnym opiekunem ostatnich przedstawicieli rodu Firlejów (tj. w/w fundatorów kościoła św. Józefa) stał się po pewnym czasie ich spadkobiercą oraz w efekcie nowym właścicielem Markuszowa. „Konkretnie” sprawami nowych włości mógł się jednak zająć dopiero po swojej koronacji - w roku 1686 już jako król Jan III Sobieski przy okazji potwierdzenia praw miejskich Markuszowa nadał mu szereg nowych

przywilejów, m.in. prawo organizowania 6 dorocznych jarmarków świątecznych oraz sześćoletnią możliwość pędzenia i sprzedaży gorzałki (źródła wymieniają dwie istniejące w tym okresie karczmy). Ze spraw bieżących uregulowano również nowy termin cotygodniowego targu oraz kwestie corocznych wyborów wójta (mieszczanie mogli prezentować dziedzicowi 4 kandydatów, z których ten ostatecznie wybierał wójta). Około roku 1690 Markuszów uzyskał od króla 8-letnie zwolnienie od płacenia wszelkich podatków, z uwagi na pożar który zniszczył wówczas dużą część miasta. Być może z tym faktem oraz koniecznością późniejszej odbudowy miasta wiąże się też jego „tatarskie” korzenie - toczące się na wschodzie wojny z Turkami i Tatarami przynosiły nierzadko rzesze jeńców, których wykorzystywano do odbudowy poczynionych zniszczeń. Zapewne było tak i w przypadku Markuszowa, część jeńców tatarskich mogła tu pozostać i zasymilować się z miejscową ludnością, a obiegowa opinia zrobiła resztę.

Wiek XVIII to w historii miasta dalsze zawieruchy wojenne oraz nowi właściciele - o tym oraz o latach świetności markuszowskiego pałacu (którego śladów dziś próżno szukać) w części trzeciej...

Paweł Grudziń

Bibliografia:

- 1.S.Łowczak, *Burzliwa historia Markuszowa*, Markuszów 2001
2. *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Markuszów*, Załącznik nr 1 do Uchwały nr XXII/130/2013 Rady Gminy Markuszów z dn. 30.12.2013 r.
- 3.F.Kiryk, *Z badań nad urbanizacją Lubelszczyzny w dobie jagiellońskiej*, [w]: *Rocznik Naukowo-Dydaktyczny, Zeszyt 43, Prace historyczne VI*, Kraków 1972
- 4.M.Baum, *Powstanie Chmielnickiego w Lublinie 1648-1655*, oraz *Potop szwedzki w Lublinie 1655-1667* [w]: www.teatrnn.pl
- 5.K.Puchlerz, *Małomiasteczkowa społeczność w Markuszowie: koniec XVI i XVII wieku*, [w]: *Rocznik Lubelski 25-26, 61-74*, Lublin 1983-84
6. Mapa z 1772 roku.

Plenerowe zakończenie wakacji

W ostatni weekend wakacji w Markuszowie odbyło się "Plenerowe zakończenie wakacji" zorganizowane przez nowopowstałe stowarzyszenie "BNGLDSH" Wydarzenie cieszyło się dużą popularnością i odbyło się dzięki wsparciu wielu lokalnych przedsiębiorców, którym serdecznie dziękujemy! Dostępne były darmowe atrakcje dla dzieci, jedzenie na ciepło, stoiska z lodami i watą cukrową, a także wiele innych atrakcji. Wieczorem, dla nieco starszych odbyła się impreza taneczna. Uczestnicy świetnie bawili się do występów djów i artystów.

Wywiad z ciekawym człowiekiem... panem Sławomirem Boguszem

26 listopada 2021 r. na zaproszenie uczniów klasy Vb Szkoły Podstawowej im. J. Pocka w Markuszowie oraz nauczycielki języka polskiego p. Iwony Landos, przybył **pan Sławomir Bogusz - konstruktor i wykonawca przyrządów obserwacyjnych m.in. dla Obserwatorium w Puławach, projektant kopuły obserwacyjnej dla Obserwatorium w Urzędowie, wykonawca dwóch obserwatoriów astronomicznych przy własnym domu w Markuszowie.**

Pan Sławomir bardzo ciekawie opowiadał o swoich zainteresowaniach astronomicznych, pokazał też uczniom zdjęcia przedstawiające jego obserwatorium. To było bardzo interesujące i pouczające spotkanie.

– Czym się Pan zajmuje?

Jestem w tej chwili emerytem. Zajmuje mnie moje hobby – wykonywanie lunet do obserwacji nieba. Wykonałem ich ponad 20. Największa z nich ma 16 cm średnicy soczewki, 3 m długości, 250 razy powiększa.

– Czy jest coś, co potwierdza istnienie „czarnych dziur”?

„Czarne dziury” nie są czarne. Znajdują się w centrum galaktyki. Wiąże się to z przyciąganiem. Światło biegnie tylko do centrum i dlatego nazywamy to „czarnymi dziurami”.

– Co Pana zainspirowało, żeby zainteresować się astronomią?

Zwykła ciekawość. Każdy ma swojego „konika”. Już jako dziecko lubiłem patrzeć w niebo. Obserwowałem gwiazdy.

– Czy dotknął Pan asteroidy?

Na szczęście, nie. Asteroida to spadające „ciało niebieskie”, które leci bardzo szybko. Są to odłamki, najczęściej kamienne.

– Jak powstało Słońce?

Chyba nikt tego nie wie. Są różne teorie, np. wielkiego wybuchu. W przestworzach są różne skupiska materii zwane mgławicami. Gwiazdy mogą powstawać na skutek reakcji atomowych tej materii.

– Jak powstaje zaćmienie Słońca?

Zaćmienie Słońca powstaje, gdy na drodze między Słońcem, a Ziemią pojawi się Księżyc, który jak wiemy krąży wokół naszej planety. Parę lat temu, pokazywałem tu w szkole przejście Wenus na tle tarczy słonecznej.

Ponieważ Wenus jest prawie tak duża jak Ziemia, a znajduje się dużo dalej od nas niż Księżyc, przez to jest bardzo małą plamką na tarczy słonecznej. Chociaż znajdowała się między Słońcem a Ziemią to było tylko „zaćmienie” punktowe.

– Jak powstaje deszcz meteorytów?

To jest ciekawa rzecz. W latach 90. – tych była widoczna kometa. Jest to jasna kula, która porusza się po określonych trajektoriach. Jeśli jej droga przebiega blisko Słońca, wypycha z tej komety cząstki materii tworząc tzw. „ogon” komety. Gdy Ziemia przechodzi w swej wędrówce wokół Słońca resztki zgubionej przez komętę materii, to następuje ich spalanie w atmosferze ziemskiej na skutek ich dużej prędkości. Wielkość tego „deszczu” zależy od ilości spotkanych cząstek materii. Kometa może gubić kawałki materii.

– Czy w Kosmosie są jeszcze nieodkryte planety? Jest ich bardzo dużo. Są bardzo różne. Do tej pory odkryto ponad 1000 planet.

– Czy istnieje życie na jakiejś innej planecie niż Ziemia? Na pewno, ale trudno powiedzieć, jaka to forma życia. Nie wiadomo. Nie zostało to jeszcze potwierdzone.

– Jak się nazywa galaktyka, w której znajduje się Ziemia?

Jest to Droga Mleczna.

– Ile planet w Układzie Słonecznym ma pierścienie? Jedna. Saturn.

– Ile gwiazd jest na niebie?

Są miliardy gwiazd, miliony galaktyk – każda galaktyka to miliardy gwiazd.

– Która planeta Układu Słonecznego jest największa? Jest to Jowisz.

– Od kiedy interesuje się Pan astronomią? Od dziecka. Jestem członkiem Polskiego Towarzystwa Miłośników Astronomii od 69 lat. Być może jestem najstarszym członkiem tego Towarzystwa.

– Czy istnieje możliwość zderzenia się dwóch gwiazd wielkości Słońca?

Tak, istnieje taka możliwość. Nawet już miały miejsce takie zdarzenia.

– Czy zaobserwował Pan jakiś statek kosmiczny? Tak. Być może i Wy widzieliście przesuwany się jasny punkt na nocnym niebie. To mogła być stacja kosmiczna. Ja to też widziałem.

– Dlaczego niebo przybiera różne kolory przy wschodzie i zachodzie Słońca?

Promienie słoneczne przechodząc przez atmosferę załamują się w kropelkach wody, tworząc tzw. tęczę. Zachodzące Słońce przechodzi dużo dłuższą drogę przez atmosferę Ziemi i dlatego zachodzi takie zjawisko.

– Za ile lat mogą zderzyć się dwie galaktyki? Na pewno nie za naszego życia, ani naszych dzieci, czy wnuków. Ale jest taka możliwość, że dwie galaktyki się zderzą. Aktualnie jest widoczne takie zderzenie się dwóch galaktyk.

– Czy był Pan na Księżycu?

Tak, byłem. Nie fizycznie, ale wizualnie. W ten sposób byłem też na wielu gwiazdach.

Wywiad autoryzowany. Opracowanie: Iwona Landos
Pomoc w opracowaniu: Justyna Matraszek.

Nasze przedszkole

Wakacje, wakacje i po wakacjach. 1 września rozpoczęliśmy kolejny rok szkolny 2021/2022. Pomimo pożegnania we wrześniu 6-latków (które obecnie uczęszczają do szkoły), nie zmieniła się w porównaniu z rokiem ubiegłym ilość grup. Każda z grup otrzymała własną nazwę, 3-latki to Serduszka, 4-latki Słoneczka, a 5-latki Kwiatuszki. Mimo zakończenia wakacji i nadal obowiązujących obostrzeń i wymogów GIS-u, humory dopisywały i z nadzieją patrzyliśmy na nadchodzące miesiące w naszej placówce. Z zachowaniem maksymalnego reżimu sanitarnego w przedszkolu nie mogło zabraknąć dorocznych uroczystości, których w porównaniu z rokiem ubiegłym udało się zorganizować o wiele więcej. Zapoczątkowane zostały one przez Dzień Przedszkolaka w dniu 20 września. Kolejnymi były: spotkanie z policjantami 24 września, Dzień Chłopaka 30 września, Dzień Postaci z Bajek 5 listopada, Dzień Jeża 10 listopada, Święto Niepodległości 11 listopada, Dzień Kredki 22 listopada, Dzień Buraka 24 listopada, Dzień Pluszowego Misia 25 listopada oraz zabawa andrzejkowa połączona z wróżbami 30 listopada. Wybrane zdjęcia z w/w imprez można zobaczyć na stronie internetowej naszego przedszkola. Ukoronowaniem przedszkolnych atrakcji była wizyta św. Mikołaja 6 grudnia (który we współpracy z rodzicami przyniósł dzieciom mnóstwo prezentów) oraz przedświąteczne pieczenie i dekorowanie pierników przez grupy 5-latków i 3-latków.

Ze spraw gospodarczych najważniejszą inwestycją w tym okresie w naszej placówce była wymiana drzwi przeciwpożarowych, zgodnie z wymogami bezpieczeństwa. Na czas prac związanych z w/w remontem korzystaliśmy z gościnności Szkoły Podstawowej w Markuszowie, gdzie od 20 do 31 grudnia odbywały się zajęcia wszystkich trzech grup – w tym miejscu składamy serdeczne podziękowania Dyrekcji i Pracownikom szkoły za okazaną pomoc i życzliwą współpracę. Nie mniej istotną sprawą jest realizowany od początku roku szkolnego przy udziale Gminnej Komisji ds. rozwiązywania problemów alkoholowych Program profilaktyczno-wychowawczy, w ramach którego zakupiono pomoce dydaktyczne do realizacji zajęć badawczych, logorytmicznych, muzyczno-tanecznych i teatralnych.

Z okazji Nowego 2022 Roku składamy wszystkim dzieciom oraz ich rodzicom życzenia zdrowia, radości i uśmiechu na każdy kolejny dzień.

Beata Grudzień

Fot. T. Tomaszewski

Z życia naszej szkoły

Nasza szkoła pięknie się rozwija...

We wrześniu 2021r uczniowie rozpoczęli kolejny rok nauki w szkole. Pan Wójt Leszek Łuczywek i Pani Dyrektor Agnieszka Mroczek uroczystie złożyli uczniom życzenia. Wszystkim uczniom, nauczycielom i rodzicom towarzyszyła ogromna radość, ponieważ było to rozpoczęcie roku szkolnego po prawie 8 miesięcznym okresie edukacji zdalnej. Wystartowaliśmy z nadzieją i wiarą, że pandemia odejdzie w zapomnienie i będziemy mogli w spokoju uczyć się w szkole, aż do wakacji.

Szczególnie ciepło powitaliśmy w naszej szkole dzieci i ich rodziców z oddziału przedszkolnego. Dzięki współpracy wielu, m.in. inicjatywie Pani dyrektor Marii Łubek i Pani dyrektor Agnieszce Mroczek pod czujnym okiem Pana Wójta, udało się uruchomić 1 września oddział przedszkolny. To historyczny moment dla szkoły. Dzieci rozpoczęły edukację w specjalnie dla tego celu stworzonej sali lekcyjnej, dostosowanej do edukacji i zabawy dzieci sześciolatków. Mamy nadzieję, że będą się oni rozwijać i bawić, a czas spędzony w szkole będzie bogaty w wiele różnorodnych aktywności. Utworzenie oddziału przedszkolnego udowadnia, że przy dobrym nastawieniu i porozumieniu można zrealizować nawet bardzo trudne zadania w krótkim czasie. W szkole utworzyliśmy jedną klasę pierwszą, która prężnie i z radością zaczęła 1 września. swoją szkolną przygodę. Życzymy im samych sukcesów, ciekawych lekcji oraz przyjaciół, z którymi będą ciekawie spędzać czas.

W szkole odbyło się wiele ciekawych inicjatyw...

Na uwagę zasługuje projekt sportowy realizowany przy współpracy z Ministerstwem Edukacji i Nauki pod opiekę nauczyciela w-f Pana Roberta Kazubskiego „WF z AWF”, którego celem jest kształtowanie sprawności fizycznej uczniów. Tematyka zajęć sportowych skupiała się na wszechstronnym rozwoju dziecka. Dużą uwagę zwracaliśmy na ćwiczenia rozwijające koordynację wzrokowo-ruchową oraz czucie własnego ciała. Poprzez systematyczny udział w zajęciach uczniowie mieli okazję poprawić swoją sprawność fizyczną a także rozwijać swoje relacje wśród rówieśników. Dzięki uczestnictwu w projekcie uczniowie zrozumieli, jak ważną rolę jest dbanie o swój organizm. Doświadczyli emocji wynikających z rywalizacji sportowej. Poznali możliwości indywidualnego rozwoju w czasie wolnym. Szkoła została zgłoszona do następnej edycji programu, który zostanie wznowiony wiosną w 2022 r.

W naszej szkole prężnie działa stołówka szkolna. W tym roku szczególnie zwracamy uwagę różnorodność serwowanych posiłków oraz zdrowie, według przysłowia „w zdrowym ciele zdrowy duch”. Jadłospis układany jest w każdym tygodniu w oparciu o rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016r. Przygotowywane posiłki w naszej szkole spełniają normy dla dzieci w wieku 6 – 14 lat. Potrawy sporządzane są z naturalnych składników – bazujemy głównie na przyprawach ziołowych - bez użycia koncentratów spożywczych, z wyłączeniem tych z naturalnych składników. Świetnie w tym przypadku sprawdzają się zioła, którymi z łatwością zastępujemy sól np. oregano, tymianek,

rozmaryn, pieprz, koperek, itp. Dodatki te sprawiają, iż dania są bardziej aromatyczne, smaczne, a przede wszystkim zdrowsze. Zapisy rozporządzenia odnoszą się również do kwestii ograniczenia potraw smażonych, które mogą być uwzględnione w jadłospisie maksymalnie 2 razy w tygodniu. W naszej placówce takie potrawy są przyrządzane w piecu konwekcyjno-parowym, co w znacznym stopniu ogranicza podawanie dań smażonych, jednocześnie czyniąc je zdrowszymi. Piec ten zakupiliśmy w ramach realizacji projektu „Posiłek w domu i w szkole” w roku 2020. Uczniowie naszej szkoły szybko pokochali dania serwowane z pieca, m.in. pieczoną rybę, czy kurczaka. Dania te serwujemy zawsze z dużą ilością warzyw. Staramy się w znacznym stopniu urozmaicać dania np. zastępując ziemniaki różnego rodzaju kaszami, bądź wieloziarnistymi makaronami, co znacznie obniża kaloryczność posiłku. W naszej stołówce wydajemy dziennie ponad 100 posiłków, co znaczy, że dania przez nas przygotowane cieszą się dużym powodzeniem. W listopadzie zaczęliśmy przygotowania do realizacji projektu ministerialnego „Laboratoria Przyszłości”. Rozpoznaliśmy potrzeby naszej szkoły i podjęliśmy decyzję o zrealizowaniu w ramach projektu pracowni informatyczno-językowej na 2 piętrze. Nasza szkoła otrzymała w grudniu na realizację tej inicjatywy 70 tysięcy złotych. Za tą kwotę zakupione zostaną nowe stoliki, krzeselka, obrotowe, drukarka 3D, okulary 3D, kamera, aparat fotograficzny oraz inne wyposażenie, dzięki któremu nasi uczniowie będą mogli rozwijać swoje zainteresowania i talenty. Pełną realizację projektu przewidujemy na sierpień 2022. W tym roku szkolnym planujemy wiele inicjatyw, konkursów oraz imprez o charakterze szkolnym. Na uwagę zasługują wydarzenia wokół Świąt Bożego Narodzenia m.in. Montaż świąteczny przygotowany przez klasy IV pod opieką Pani Agnieszki Furtak i Pani Eweliny Kuflewskiej. Uczniowie mieli okazję zaprezentować swoje umiejętności podczas spotkania świątecznego mieszkańców, zorganizowanego przez Wójta Gminy na markuszkowskim skwerze. W oddziale przedszkolnym odbyły się Jasełka, które w wykonaniu najmłodszych uczniów miały szczególne znaczenie. Na pierwszym piętrze mieliśmy okazję podziwiać wystawę ozdób bożonarodzeniowych, przygotowanych przez uczniów i ich rodziców. Uczniowie uzdolnieni muzycznie nagrali płytę z kolędami, która uświetniła ten wyjątkowy czas na refleksję i celebrację chwil. W tym roku udało nam się skończyć projekt polegający na aranżacji kącików wypoczynkowych dla naszych uczniów. Kąciki te powstały dzięki współpracy i wsparciu finansowemu sołectw Gminy Markuszów, m.in. Markuszów i Zabłocie. Za wsparcie bardzo dziękujemy.

Inne inicjatywy podejmowane w szkole: „Narodowe Czytanie 2021”, wycieczka do Nowego Gaju, wycieczka do Warszawy, wyjazd do kina, wybory do samorządu uczniowskiego, pasowanie na ucznia szkoły, Dzień Przedszkolaka. Akcja charytatywna „Opatrunek na Ratunek”, Europejski Tydzień kodowania – Code Week 2021, "Portret mojego nauczyciela" - konkurs plastyczny. Spotkanie z ratownikiem żołnierzem i psychologiem - pierwsza pomoc, akcja charytatywna "zbieraMY, przetwarzaMY, pomagaMY" (zbiórka używanych

telefonów), #SzkołaDoHymnu, akcja "Szkoła pamięta", wyjazd do Puław (oddział przedszkolny), #MuremZaPolskimMundur, kartki dla obrońców granic oraz zbiórka słodyczy w szkole. Konkurs fotograficzny, konkursy przedmiotowe, mikołajkowy wyjazd do kina (kl. IV i VI), odwiedziny Mikołaja, próbny egzamin ósmoklasisty, wystawa ozdób świątecznych, kiermasz charytatywny dla Domu Dziecka, Jasełka w wykonaniu uczniów oddziału przedszkolnego, montaż świąteczny przygotowany przez uczniów klas IV, wizyta wolontariuszy w Domu Dziecka. Zapraszamy do śledzenia naszej szkolnej strony <https://spmarkuszow.edupage.org/>, na której znajdują się aktualne informacje na temat wszystkich szkolnych działań, uroczystości i realizowanych projektów.

Dyrektor szkoły Agnieszka Mroczek

Ochotnicza Straż Pożarna

Podsumowanie roku 2021: do zdarzeń wyjeżdżaliśmy 41 razy, do pożarów 10, do wypadków/kolizji 10, do miejscowych zagrożeń 21. Podczas tych interwencji w 2021r działaliśmy z jednostkami: Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Puławach, OSP Kaleń, OSP Kurów, OSP Wola Przybysławska, OSP Garbów, Jednostka Ratowniczo Gaśnicza nr1 w Lublinie. Podczas zdarzeń na trasie S12 dziękujemy za zabezpieczenie terenu akcji SŁUŻBIE DROGOWEJ [AVR]. Dzięki Wam mogliśmy bezpiecznie prowadzić swoje czynności. Odnotowaliśmy wzrost wyjazdów aż o (11) 2020r - (30) interwencji 2021r - (41) interwencji. Oprócz wyjazdów do zdarzeń jak co roku została przeprowadzona inspekcja gotowości bojowej, uczestniczyliśmy w ćwiczeniach stanowiskowych zorganizowanych przez Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Puławach, zorganizowaliśmy akcję "Mikołaj". Przeprowadziliśmy również sprzedaż kalendarzy OSP (2022r), zabezpieczaliśmy Dożynki Gminne, zabezpieczaliśmy i uczestniczyliśmy w procesji Bożego Ciała ulicami Markuszowa. Przyłączyliśmy się do pomocy w zbiorce słodyczy dla Służb Mundurowych na granicy Polsko-Białoruskiej. Dziękujemy jednostkom (OSP Ryki, Rąbłów, Klementowice, Kurów) za promowanie akcji i przekazanie łakoci. Podziękowania kierujemy również do naszego druha Łukasza za zaproszenie nas na ceremonię ślubną. Mamy nadzieję, że nie zapomnicie naszej obstawy!

Chcielibyśmy podziękować wszystkim sponsorom za wsparcie naszej OSP finansowo lub przekazując nam niezbędny sprzęt, który usprawni nasze działania!

W roku 2022 deklarujemy najwyższą gotowość bojową, by mieszkańcy naszej gminy i sąsiednich miejscowości byli bezpieczni, a w razie konieczności szybko otrzymali należną pomoc.

Adrian Dec

Więści z markuszowskiego Domu Kultury...

Pod koniec czerwca, w lipcu i sierpniu w GDK realizowany był program „Wakacje z Domem Kultury w Markuszowie” (m.in. biegi uliczne z nagrodami dla wszystkich uczestników, wycieczki autokarowe do wodnego parku oraz kina, rajdy rowerowe, konkursy biblioteczne, zajęcia taneczne i teatralne, dla chętnych codziennie istniała możliwość gry w tenisa, prowadziliśmy także klub ciekawej książki doradzające małym i dużym czytelnikom wakacyjne lektury).

29 czerwca w sali widowiskowej domu kultury odbyło się uroczyste zakończenie roku szkolnego przedszkolaków. Na scenie domu kultury zaprezentowana została rodzicom i dziadkom specjalnie przygotowana z tej okazji część artystyczna. Występ poprzedziły wcześniejsze próby przeprowadzone w GDK. Występ został zarejestrowany, zmontowany i udostępniony rodzicom w postaci gotowego klipu video. 30 czerwca, w domu kultury i bibliotece została przeprowadzona lekcja biblioteczna promująca czytelnictwo wśród przedszkolaków. Zaowocowało to zapisaniem do biblioteki kilku nowych czytelników. W czerwcu br. wraz z paniami ze Stowarzyszenia Kobiety Aktywne (partnerem naszego projektu), GDK realizował kurs podnoszenia kompetencji finansowych osób starszych w ramach międzynarodowego programu pt. "Edukacja finansowa w bibliotekach publicznych". W jego ramach pracownicy placówek uczestniczących w projekcie zostali przeszkoleni w zakresie prowadzenia kursów edukacji finansowej dla dorosłych z wykorzystaniem e-learningu. Program składał się z liczącego 12 modułów tematycznych kursu e-learningowego z zakresu obsługi domowych finansów. W ramach programu zrealizowane zostały również 4 webinaria o edukacji dorosłych, edukacji finansowej oraz o tym, jak uczyć o finansach oraz ok. 35 godzin warsztatów online, także w międzynarodowym gronie, podczas których mieliśmy okazję do zaprezentowania naszej biblioteki i podzielenia się doświadczeniami z innymi uczestnikami projektu. Projekt Financial Literacy Through Public Libraries (Edukacja finansowa w bibliotekach publicznych) ma na celu zwiększenie poziomu wiedzy finansowej osób dorosłych poprzez nowe podejście i wykorzystanie ogromnego potencjału bibliotek publicznych jako nieformalnych edukatorów i instytucji zajmujących się kształceniem przez całe życie. Konsorcjum projektu tworzą 4 organizacje z 4 krajów Europy Środkowo-wschodniej - Polska, Słowenia, Bułgaria i Rumunia. Jeżeli będzie taka możliwość podobne zajęcia chcemy kontynuować. GDK w Markuszowie we współpracy z Instytutem Książki realizuje obecnie projekt czytelniczy „Mała książka – wielki człowiek”. W jej ramach najmłodszy czytelnicy otrzymują specjalną wyprawkę zawierającą „Pierwsze Czytanki dla...” „Książką połączeni czyli przedszkolak idzie do biblioteki” przypominający o korzyściach wynikających z czytania a także zakładkę do książek oraz Karte Małego Czytelnika do zbierania naklejek. Za każdą wizytę w bibliotece, zakończoną wypożyczeniem minimum jednej książki z księgozbioru dziecięcego, Mały Czytelnik otrzymuje naklejkę, a po zebraniu 10 zostaje

uhonorowany imiennym dyplomem potwierdzającym jego czytelnicze zainteresowania. Pierwsi czytelnicy już zdobyli komplet naklejek o otrzymali specjalnie przygotowane imienne dyplomy. Zapraszamy.

GDK wraz z sołectwem Łany, przy współpracy z gminą, parafią oraz Stowarzyszeniem Kobiety Aktywne i szkołą przygotował i przeprowadził gminno-parafialne dożynki. Występem artystycznym towarzyszyły pokazy akrobacji rowerowych i motocrossowych, pokazy strażackie, spotkania z policjantami. Dla dzieci przygotowano wiele atrakcji oprócz zjeżdźalni, była specjalna strefa dla dzieci, w której prowadzone były animacje, przeprowadziliśmy także liczne konkursy z nagrodami dla dzieci, młodzieży i dorosłych. (wręczyliśmy ich ponad 200). Pozyskanie zostały również przez GDK środki niezbędne na organizację dożynek gminnych (3300 zł – Pronar Narew i BS Kurów).

Podczas dożynek powiatowych w Baranowie wspólne stoisko domu kultury i Stowarzyszenia Kobiety Aktywne reprezentowało gminę Markuszów, prezentując dawne zwyczaje związane ze zniwami i dożytkami. Tańce, śpiewy, degustacja dawnych potraw bardzo podobały się licznej publiczności, odwiedzali nas także przedstawiciele zaprzyjaźnionych lokalnych władz, pani Starosta z całym zarządem i wiele innych miłych gości. Występ działającego przy GDK wielopokoleniowego zespołu „Kalina” na powiatowej scenie, bardzo się spodobał i zebrał liczne i rzesiste oklaski publiczności.

Miło jest nam także poinformować, że działalność prowadzonej przy domu kultury Młodzieżowej Grupy Teatralnej została doceniona i grupa trzymała nagrodę Starosty w dziedzinie kultury. Została ona wręczona podczas gali podczas 21. Powiatowego Dnia Kultury. Z okazji Narodowego Święta Niepodległości dom kultury we współpracy ze scholą „Promyczki” przygotował koncert pt. „Miejcie Nadzieję”. Z racji ograniczeń pandemicznych i bezpieczeństwa mieszkańców, został on zarejestrowany i zaprezentowany podczas uroczystości obchodów 11 listopada oraz udostępniony wszystkim mieszkańcom w wersji online. Z okazji Świąt Bożego Narodzenia, wspólnie z młodzieżą z terenu naszej gminy i parafii oraz z radnymi parafialnymi przygotowaliśmy specjalny koncert bożonarodzeniowy. Został on zarejestrowany i udostępniony wszystkim mieszkańcom. Linki są dostępne na stronie parafialnej. Można usłyszeć i obejrzeć będące na wysokim poziomie artystycznym wykonania takich kolęd i pastorałek w wykonaniu scholi „Aniołki” oraz radnych parafialnych. W domu kultury realizowany był projekt „Cyfrowe GOK-i w podregionie puławskim” w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020, III Oś „Cyfrowe kompetencje społeczeństwa”, Działanie 3.2 Innowacyjne rozwiązania na rzecz aktywizacji cyfrowej. Oprócz pozyskanego sprzętu komputerowego zrealizowany został cykl szkoleń dla pracownika GDK, z zakresu:

„Wykorzystanie technik informacyjno–komunikacyjnych w prowadzeniu zajęć online” 22.5 godz.; „bezpieczne zachowania w sieci” i „dziennikarstwo online” – mające na celu przygotowanie uczestników zajęć do profesjonalnej realizacji zadań twórców zasobów informacyjnych publikowanych w Internecie, serwisy, multimedia, telewizje (60 godz.). W ostatnim tygodniu sierpnia zostały przeprowadzone stacjonarne zajęcia szkoleniowe dla dzieci i młodzieży w zakresie podnoszenia kompetencji cyfrowych oraz bezpieczeństwa w sieci internetowej (25 godz.). Dom Kultury aplikował do projektu w ramach programu „KRASZEWSKI. KOMPUTERY DLA BIBLIOTEK” ze środków Instytutu Książki. Do programu aplikowało 480 wniosków, w tym 433 wnioski poprawne formalnie. Do dofinansowania zakwalifikowanych zostało 112 wniosków - w tym nasz. W tym tygodniu projekt został zakończony. Całkowita kwota wydatków na realizację zadania wynosiła 15 800 zł (wymagany przez operatora finansowy wkład własny GDK na realizację zadania wynosił 2 400 zł, tj. 15,19% całkowitej kwoty wydatków), uzyskaliśmy dofinansowanie ze środków Instytutu Książki w wysokości 13 400 zł, ze środków tych zakupiono: zestaw komputerowy, niezbędny do obsługi systemu ProLib umożliwiający wypożyczanie książek stacjonarnie, zamawianie on-line w ramach systemu informatycznego łączącego wszystkie biblioteki z terenu powiatu puławskiego, zakupiono dla obsługi czytelników po dwa: laptopy, tablety i urządzenia wielofunkcyjne umożliwiające wydruki, skanowanie i kopiowanie dokumentów i zamawianych przez czytelników materiałów. Dom kultury aplikował również do programu dotycząca dofinansowania zadania w ramach Programu Wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0” Priorytet 1 Poprawa oferty bibliotek publicznych Kierunek Interwencji 1.1. Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych ze środków finansowych Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu. W październiku została podpisana umowa z operatorem programu Biblioteką Narodową w Warszawie. Pozyskaliśmy 3000 zł na zakup nowości wydawniczych, które zostały już zrealizowane. Będziemy w kolejnym roku oczywiście aplikować o kolejne środki zewnętrzne, które będą służyć propagowaniu i rozwojowi naszej lokalnej kultury

Dyrektor GDK Sławomir Łowczak

Gminny Program Profilaktyki i Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Podstawą do opracowania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii powinna być przeprowadzona lokalna diagnoza problemów społecznych. Przez problem społeczny rozumie się takie zachowania i zjawiska społeczne, które postrzegane są i odczuwane przez daną społeczność, jako istotne dolegliwości w życiu społecznym i domagają się rozwiązania. Należy odróżnić problemy społeczne od patologii społecznej, która wiąże się z łamaniem ładu społecznego i jest zawiniona przez osoby nią objęte.

W naszej gminie została przeprowadzona diagnoza społeczna, badaniem objęto dorosłych mieszkańców, problemy osób starszych i niepełnosprawnych, uczniów oraz sprzedawców napojów alkoholowych. Diagnoza zawiera wnioski i rekomendacje profilaktyczne. Ponieważ zawiera 178 stron na razie nie została opublikowana.

W ramach diagnozy opisywane są zarówno skala używania napojów alkoholowych i narkotyków, działania z zakresu rozwiązywania w/w problemów (np. programy profilaktyki dla dzieci i młodzieży) jak i kontekst społeczny (np. postawy społeczne wobec podjętych lub planowanych w gminie strategii, programów edukacyjnych). Ocena lokalnej sytuacji ułatwia tworzenie i wdrażanie adekwatnych do potrzeb programów. Profilaktyka jest zależna od zaangażowania społeczności lokalnej, ale zależy też od wielu innych czynników np. poziomu wiedzy o problemach alkoholowych i narkomanii oraz sposobów ich rozwiązywania. Zadaniem profilaktyki jest też wspomaganie dzieci i młodzieży w rozwoju i pojmowaniu rzeczywistości poprzez realizację celów rozwojowych, edukacyjnych i terapeutycznych. Np. nauka i trening podstawowych umiejętności życiowych, przestrzegania zasad i reguł społecznych, rozwiązywania problemów i konfliktów w sposób poprawny, odkrywanie własnych zainteresowań, umiejętności i talentów, uświadamianie konsekwencji zażywania środków odurzających, naukę asertywności w kontekście zagrożeń wynikających z zażywania narkotyków, alkoholu i nikotyny. Do tych wszystkich zadań wójt gminy zatrudnia koordynatora, który opracowuje program profilaktyki i czuwa nad jego realizacją. W małych gminach koordynator jest także przewodniczącym gminnej komisji profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Koordynator przedstawia wójtowi gminy opracowany na dany rok budżetowy program do realizacji, następnie program przedstawia radnym gminy na komisji i sesji. Tak wójt, jak i rada gminy pełnią ważną rolę w rozwiązywaniu problemów uzależnień. Radni ostatecznie decydują o kształcie gminnego programu i to od nich zależą ograniczenia w dostępie do alkoholu, jakie zostają przyjęte w uchwałach Rady (np. ilość punktów, usytuowania, odległości itp.).

W naszej gminie kładzie się nacisk na profilaktykę uniwersalną tj. promocję zdrowia i wspomaganie prawidłowego rozwoju psychospołecznego, redukcję zachowań niepożądanych, zajęcia dla dzieci i młodzieży, które ukazują atrakcyjne walory o charakterze sportowym, rekreacyjnym. Także rola lokalnych stowarzyszeń i fundacji jest nie do przecenienia. Jest to forma integracji społeczności lokalnej i ma na celu m.in. wzrost aktywności społecznej, aktywne i pozytywne zagospodarowanie czasu wolnego. W realizacji gminnego programu w gminie Markuszów bierze udział: gminna komisja rozwiązywania problemów uzależnień, placówki oświatowe i opiekuńczo wychowawcze, ośrodki pomocy społecznej, stowarzyszenia lokalne (Stowarzyszenie Kobiet Aktywnych i Stow. Kościelne), dom kultury, urząd gminy, służba zdrowia, policja, ochotnicza straż pożarna, fundacja “E’Mocja”.

W roku 2021 mimo trudnego czasu pandemii i reżimu sanitarnego udało się zrealizować m.in.: półkolonie dla młodszych uczniów podczas ferii zimowych (sfinansowanie), zakup nagród na przegląd piosenki religijnej, dofinansowanie imprezy “Dzień Dziecka” w Zabłociu, zakup nagród z okazji Dni Jana Pocka – poety ludowego z Kalenia, dofinansowanie imprezy lokalnej w Łanach, dofinansowanie festynu rodzinnego w Wólce Kątnej, dofinansowanie zajęć sportowo-rekreacyjnych (np. biegi uliczne, rajd rowerowy, wyjazd do Warszawy itp.), warsztaty profilaktyczne dla dzieci, warsztaty profilaktyczne dla grupy osób dorosłych (OSP),

sfinansowanie programu profilaktycznego - zajęcia dodatkowe dla dzieci przedszkola; zakup artykułów do zajęć badawczych, logarytmicznych, muzycznych i teatralnych, zaprojektowanie i opracowanie "logo" komisji na odbłaskach zaczeplonych do tornistra, teczki, torby oraz na opakach na rękę (w ramach bezpieczeństwa na drodze), zatrudnienie psychologa w Punkcie Konsultacyjnym, który udziela wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy, motywuje uzależnionych oraz członków ich rodzin do podjęcia psychoterapii.

***Punkt Konsultacyjny jest czynny na parterze
Urzędu Gminy w każdy drugi i trzeci wtorek miesiąca
w godz. 16.30 - 18.00. Zapraszamy.***

**Koordynator Gminnego Programu Profilaktyki
mgr Alina Puchała**

Ośrodek Pomocy Społecznej

Podstawą działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Markuszowie jest ustawa z 2004r. o pomocy społecznej, określająca zakres zadań do zrealizowania. Ponadto nasza instytucja realizuje dodatkowe zadania zlecone przez jednostkę samorządu terytorialnego, m.in. ustala uprawnienia, przyznaje i wypłaca świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego, Realizuje zadania wynikające z ustaw o: pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, zasiłku dla opiekuna, dodatkach mieszkaniowych, wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, oraz rządowe programy tj. posiłek w szkole i w domu. Ogół działalności naszej instytucji można zatem podzielić na kilka obszarów. Analiza wydatków dotycząca udzielanej pomocy w 2021 roku przedstawia się następująco:

1. W ramach pomocy społecznej wsparciem objęliśmy 84 osob z 43 rodzin.

Najczęściej powodami przyznawania pomocy były:

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	18	19
Niepełnosprawność	23	33
Bezrobocie	9	16
Długotrwała / ciężka choroba	8	8
Przemoc w rodzinie	13	4

Koszt świadczeń finansowych, niefinansowych oraz opłaty za pobyt w ośrodkach wsparcia i DPS wyniósł łącznie 357 906,50 zł.

2. Przy GOPS działał Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W 2021 prowadziliśmy 13 spraw. Pracownicy przeprowadzili 41 rozmów z członkami rodzin dotkniętymi przemocą.

3. We współpracy z Fundacją Bank Żywności, oraz dzięki życzliwości Ochotniczej Straży Pożarnej w Markuszowie, przekazaliśmy 357 paczek żywności dla 119 mieszkańców naszej gminy. Łącznie **6,02694** ton żywności.

4. W 2021 w związku z realizacją ustawy o świadczeniach rodzinnych, wypłaciliśmy świadczenia w postaci zasiłku rodzinnego z dodatkami, zasiłku pielęgnacyjnego, świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego, zasiłku dla opiekuna, oraz składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. Łączna kwota wypłaconych świadczeń wyniosła 1 916 750,75 zł

5. Z tytułu świadczeń wychowawczych tzw. 500+,

świadczeniobiorcy otrzymali łącznie 3 006 007,50 zł.

6. Wydatki na świadczenia z funduszu alimentacyjnego wyniosły 76 368,64 zł.

Podstawowym zadaniem realizowanym przez pracowników socjalnych jest praca socjalna. Pomoc ta świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód. W rozumieniu ustawy o pomocy społecznej praca socjalna oznacza działania podejmowane na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym i jest prowadzona z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej oraz ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokojenia potrzeb członków społeczności. W roku 2021 pracą socjalną objęliśmy 43 rodziny.

Podstawą każdego działania pomocowego jest dokładne rozpoznanie potrzeb, istniejących zasobów i możliwości tkwiących w środowisku zarówno poszczególnej rodziny jak i w sferze lokalnej. Sporządzany na tej podstawie materiał diagnostyczny i analityczny pozwala na wskazanie grup i osób najbardziej potrzebujących pomocy oraz jest podstawą do konstruowania dalszych programów wsparcia. Na potrzeby wynikające z realizowanych zadań Pomoc Społeczna stworzyła wewnętrzny system zbierania danych na temat funkcjonowania i pomocy społecznej oraz analizy potrzeb i zasobów. Jednakże przygotowywane raporty, sprawozdania z działalności obrazują sytuację w zakresie pomocy tylko pod względem ilościowym. Nie ukazują obrazu codziennej pracy socjalnej wykonywanej przez pracowników socjalnych, którzy działając na rzecz jednostek, rodzin, grup i środowisk społecznych, znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej umożliwiają im bądź ułatwiają realizację aspiracji życiowych. Obszary problemowe, w których najczęściej była realizowana praca socjalna.

a) Praca socjalna na rzecz uzyskania środków materialnych Praca socjalna realizowana m.in. poprzez pomoc w uzyskaniu świadczeń emerytalno-rentowych, zasiłków i dodatków do zasiłków rodzinnych, świadczeń alimentacyjnych, a także informowanie osób i rodzin o możliwościach skorzystania z ulg i uprawnień. To także pomoc w racjonalnym gospodarowaniu budżetem – wspólne planowanie wydatków z pracownikiem socjalnym poprzez ustalanie hierarchii potrzeb.

b) Praca socjalna na rzecz poprawy funkcjonowania rodziny. Praca socjalna prowadzona poprzez wsparcie, edukację, poradnictwo w obszarze opieki i wychowania dzieci, w tym pomoc w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi (poradnictwo rodzinne, współpraca z kuratorami, policją). To także pomoc w rozwiązywaniu i łagodzeniu konfliktów rodzinnych, wsparcie dla osób doznających przemocy udzielanie informacji o poradnictwie specjalistycznym i motywowanie do skorzystania z grup pomocowych. A także wsparcie i motywowanie do rozwiązywania problemów związanych z uzależnieniami (podejrzeniem uzależnienia), pomoc w poszukiwaniu grup wsparcia.

Kierownik OPS Irena Polska

Przemoc domowa

25 listopada to Międzynarodowy Dzień Eliminacji Przemocy Wobec Kobiet. Tego dnia rozpoczęła się też międzynarodowa Kampania 16 Dni Przeciw Przemocy ze względu na Płeć, która będzie trwała do 10 grudnia, czyli do Międzynarodowego Dnia Praw Człowieka.

W Polsce jedną z najczęściej spotykanych form przemocy jest przemoc w rodzinie. **74%** ofiar przemocy domowej to kobiety, **90%** podejrzewanych o przemoc to mężczyźni. Obecnie, w sytuacji pandemii osoby doświadczające tej przemocy znalazły się w jeszcze trudniejszej niż do tej pory sytuacji. Uwięzione w miejscu zamieszkania ze swoimi oprawcami, jeszcze częściej pozostają z tym same. Ponadto zamknięcie w domach zwiększa ryzyko, że przemoc będzie miała miejsce, również po raz pierwszy.

Przemoc w rodzinie (art. 207 Kodeksu Karnego) rozumiana jest jako znęcanie się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny.

“W te sprawy nie należy się wtrącać”, „najpierw się kłóć a potem i tak się pogodzą”, “będą mieli pretensje, że się wtrącam”. Policjantom z Komisariatu Policji w Kurowie często w trakcie służby zdarzało się wysłuchać tego typu stwierdzenia. W społeczeństwie nadal pokutuje przekonanie, że jest to wewnętrzna sprawa rodziny.

Przemoc w rodzinie: to przemoc fizyczna, psychiczna, seksualna lub/i ekonomiczna. Ma ona miejsce nie tylko w rodzinach z tzw. marginesu społecznego lecz i w tych dobrze sytuowanych. Nie jest zachowaniem incydentalnym, zwykle powtarza się według określonego schematu. Fakt pozostawania w związku ze sprawcą, może wydawać się niezrozumiały. Specjaliści najczęściej odwołują się do syndromu wyuczony bezradności lub do syndromu stresu pourazowego. Ofiary, wbrew dość powszechnemu stereotypowi, podejmują wiele działań w celu poprawy swojej sytuacji! Przyczyną przemocy w rodzinie nie jest alkohol, ani inna patologia. Źródłem przemocy jest akceptacja dla hierarchicznej struktury społeczeństwa - w ramach tej struktury funkcjonują osoby, które wierzą, że mają prawo stosować przemoc wobec pozostałych członków swojej rodziny, czyli wykorzystują pozycję władzy.

Najbardziej powszechną formą przemocy wobec kobiet w Polsce jest właśnie przemoc w rodzinie. Przemoc to jest przejawem nierównych stosunków władzy między kobietami a mężczyznami na przestrzeni wieków, które doprowadziły do dominacji mężczyzn nad kobietami.

Uwaga: przemoc w rodzinie to sytuacja, w której występuje sprawca i ofiara; to nie konflikt, spór czy kłótnia dwóch równych sobie stron. Za stosowaną przemoc odpowiada wyłącznie sprawca. Przemoc nie jest jednorazowym aktem. Jest to proces i ma tendencje do powtarzania się i narastania.

Cykl przemocy składa się zwykle z następujących po sobie faz: 1. Faza narastającego napięcia - charakteryzuje się wzrostem napięcia i natężeniem sytuacji konfliktowych. 2. Faza gwałtownej przemocy - następuje

wybuch gniewu i agresji. 3. Faza miodowego miesiąca - jest to okres spokoju, okazywania przez sprawcę skruchy i miłości. Cykle takie mogą trwać wiele lat. Po pewnym czasie faza trzecia zanika i zostają tylko dwie pierwsze.

Doświadczanie przemocy domowej jest złożonym problemem i często do wyjścia z przemocy potrzebna jest pomoc innych osób, a nawet wsparcie wielu służb. W sytuacji, w której doświadczamy jakiegokolwiek formy przemocy wskazana jest pomoc z zewnątrz, która pomoże podjąć działania służące ochronie. Ta pomoc może przyjść ze strony przedstawicieli różnych służb - psychologa, policjanta, lekarza, pracownika socjalnego. Często potrzebni są wszyscy naraz.

O czym należy wiedzieć, pamiętać: nic nie usprawiedliwia stosowania przemocy w jakiegokolwiek formie, a z całą pewnością nie jest to alkohol; przemoc w rodzinie jest przestępstwem ściganym przez prawo i podlega karze; pierwszym krokiem do przerwania przemocy jest przełamanie milczenia.

Jeżeli problem przemocy dotyka Ciebie: musisz wierzyć, że od przemocy można się uwolnić, a szukając wyjścia z sytuacji przemocy stwarzasz szansę dla siebie i całej swojej rodziny; powiedz stanowcze “NIE” - nie zgadzaj się, aby bicie, szarpanie, wyzywanie stało się codziennym rytuałem, chroń siebie, nie czekaj na kolejny atak; poszukaj bezpiecznego schronienia; wezwij policję; w razie pobicia- zgłoś się do lekarza; staraj się być osobą konsekwentną – jeśli mówisz, że wezwiesz policję, to zrób to; złóż zawiadomienie o przestępstwie; zwróć się o pomoc do instytucji, które pomagają osobom doświadczającym przemocy.

Policja jest instytucją, która ustawowo jest zobowiązana do podjęcia stosownych kroków, aby osoba doświadczająca przemocy mogła czuć się bezpiecznie w swoim domu. Zgodnie z obowiązującymi przepisami policjanci mogą: zatrzymać sprawcę, gdy sprawca stwarza zagrożenie dla otoczenia; wydać nakaz natychmiastowego opuszczenia mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakaz zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia. Nakaz lub zakaz mogą być wydane podczas interwencji podjętej przez funkcjonariuszy albo w związku z powzięciem informacji o stosowaniu przemocy w rodzinie; wszcząć procedurę “Niebieskie Karty”, uruchamiającą system pomocy dla osób doświadczających przemoc w rodzinie. Jest to narzędzie mające na celu zatrzymanie przemocy; przeprowadzić rozmowę interwencyjną z osobą stosującą przemoc, składać rodzinie wizyty sprawdzające bezpieczeństwo osoby doświadczającej przemocy; przyjąć zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa, prowadzić dochodzenie pod nadzorem prokuratury, przesłuchiwać świadków, zabezpieczać dowody.

OGÓLNOPOLSKI TELEFON DLA OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE "Niebieska Linia"

800-12-00-02 telefon całodobowy

Komisariat Policji w Kurowie

47 812 34 10 telefon całodobowy

Dzielnicy gminy Markuszów: asp. Robert Wąsik
Tel.798 003 698 (odbiera w godzinach swojej służby)

**opr. nadkom. Tomasz Tomaszewski
Komendant Komisariatu Policji w Kurowie**

Pierwsza pomoc

Żyjemy w czasach, w których rozwój cywilizacji, codzienna „gonitwa”, stres i brak czasu na odpoczynek, powodują rozwój chorób cywilizacyjnych – chorób serca, cukrzycy, chorób układu oddechowego, alergii, nowotworów. To zabieganie, stres i zmęczenie powodują też inne negatywne konsekwencje – problemy osobiste, rodzinne, sięganie po używki (co z kolei może skutkować uzależnieniem od nich) lub wypadki np. drogowe.

Każdy z nas może też stać się świadkiem wypadku. I w konsekwencji możemy stanąć przed koniecznością udzielenia pierwszej pomocy. Od naszych umiejętności w tym zakresie wtedy zależy czyjeś życie. W mózgu pozbawionym tlenu już po kilku minutach zachodzą poważne nieodwracalne uszkodzenia. Żadna karetka nie dotrze tak szybko... Podjęcie resuscytacji daje szansę przeżycia. Niestety, boimy się pomagać - aż 63% młodych Polaków nie udzieliłaby pierwszej pomocy, ponieważ boi się, że mogłaby zaszkodzić. Należy zadać sobie wtedy pytanie, czy można bardziej zaszkodzić człowiekowi, który może umrzeć? Odpowiedź jest oczywista, prawda? Boimy się pomóc ze strachu, że zostaniemy pociągnięci do odpowiedzialności karnej, jeśli u poszkodowanego wystąpią komplikacje. Jesteśmy przekonani, że z braku profesjonalnego przygotowania, zamiast pomóc możemy tylko bardziej zaszkodzić. Prawda jest zaś taka, że do odpowiedzialności możemy być pociągnięci jeśli **NIE PODEJMIEMY PRÓBY POMOCY!** **Pierwsza pomoc** polega na podtrzymaniu przez świadków zdarzenia podstawowych funkcji życiowych poszkodowanego aż do przyjazdu zespołu ratownictwa medycznego.

OPANUJ EMOCJE i STRACH,

zapamiętaj i zastosuj się do poniższej instrukcji:

Osoba pomagająca powinna zadbać o bezpieczeństwo zarówno swoje, jak i poszkodowanego. Zatem początkowe czynności, jakie należy podjąć, to dokładna ocena sytuacji i wyeliminowanie zagrożeń (np. odcinamy prąd, usuwamy przyniatający przedmiot). Bardzo ważną rolę odgrywa zabezpieczenie miejsca udzielania pierwszej pomocy i stosowanie środków ochrony osobistej typu maseczka do sztucznego oddychania czy jednorazowe rękawiczki.

I. Upewnij się, czy świadkowie zdarzenia są bezpieczni.

II. Oceń reakcję poszkodowanego – porusz delikatnie za ramiona i zapytaj: „Co się stało? Wszystko w porządku?”

1. W przypadku, gdy reaguje: Oceń stan poszkodowanego i uzyskaj informacje co do jego dolegliwości. Wezwij pomoc medyczną w razie potrzeby.

2. W przypadku, gdy nie reaguje:

- udroźnij drogi oddechowe – połóż jedną rękę na czole poszkodowanego lekko odchylając ją do tyłu, drugą ręką wysuń żuchwę, nachylając się nad poszkodowanym, poszukaj prawidłowego oddechu: wzrokiem → ruchy klatki piersiowej, dotykiem → ruch powietrza na swoim policzku, słuchem → szmery oddechowe; ocena ta powinna trwać około 10 sekund.

3. W przypadku prawidłowego oddechu: ułóż poszkodowanego w bezpiecznej pozycji, czekając na pomoc, regularnie oceniaj oddech.

4. Jeśli chory nie oddycha, rozpocznij resuscytację krążeniowo-oddechową:

- zapewnij sobie pomoc, wezwij lub nakaż któremuś ze świadków wezwanie pomocy, nakaż innej osobie udać się po przenośny defibrylator, uklęknij obok poszkodowanego, spleć dłonie i ułóż je na 1/3 wysokości mostka, wyprostowane ramiona powinny znajdować się prostopadle do klatki piersiowej poszkodowanego, klatka piersiowa powinna być uciskana do głębokości ok. 6 cm, z częstością 100/min - należy wykonać serię 30 uciśnień, następnie wykonuje się 2 oddechy ratownicze, jedną ręką zaciska się poszkodowanemu skrzydełka nosa, a drugą odwodzi brodę w dół; po wzięciu normalnego wdechu obejmuje się swoimi ustami usta poszkodowanego i przez 1 sekundę wdmuchuje powietrze, potem wraca się do uciskania klatki piersiowej w sekwencji 30:2.

Resuscytacja krążeniowo-oddechowa powinna być prowadzona do momentu: przybycia specjalnych służb, powrotu prawidłowego oddechu, odzyskania przez poszkodowanego przytomności, lub utraty sił.

Pierwsza pomoc w nagłych wypadkach – wezwanie pogotowia ratunkowego. Pamiętaj: 999 lub 112.

Podczas tej rozmowy należy podać informacje, które odpowiadają na pytania: CO? – rodzaj wypadku, GDZIE? – miejsce wypadku, ILE? – liczba poszkodowanych, JAK? – stan poszkodowanych, CO ROBISZ? – informacje o udzielonej dotychczas pomocy, KIM JESTEŚ? INNE WIADOMOŚCI – poinformowanie o dodatkowym niebezpieczeństwie, np. pożar, przewrócona cysterna.

W październiku już po raz kolejny w naszej szkole kursy z udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej przeprowadzili: **st. kpr. Marcin Żyła** żołnierz, instruktor z Centrum Szkolenia Inżynierjno-Lotniczego w Dęblinie, ratownik medyczny, druh OSP w Kurowie i **Agnieszka Stępnia-Łuczywek** psycholog z CSiL i SPSP.

Pszczola - niepozorne stworzenie o wielkim znaczeniu dla ludzkości.

Albert Einstein miał powiedzieć, że gdyby na świecie zabrakło pszczoł, ludziom na ziemi pozostałoby jedynie cztery lata istnienia. I nie ma w tym cienia przesady. ONZ mówi o 100 gatunkach roślin uprawnych wytwarzających 90% zjadanej przez nas żywności. Z tego aż 71 gatunków zapylają pszczoły, a 70% roślin, które spożywamy to efekt pracy pszczoł. To im zawdzięczamy aż 4 tys. odmian warzyw. Ale to nie wszystko. Pośrednio dzięki pszczołom mamy mięso, mleko i inne produkty odzwierzęce – przecież zwierzęta hodowlane karmi się roślinami zapylanymi przez te owady. Gdyby pszczoły nagle zniknęły musielibyśmy żywić się głównie zbożami i kukurydzą. Ich wielka rola, jaką od setek tysięcy lat wykonują, jest niedoceniana. Niestety, rozwój cywilizacji, a przede wszystkim stosowanie chemicznych środków ochrony roślin sprawia, że populacja pszczoł drastycznie się zmniejsza. Wśród najważniejszych przyczyn wymierania pszczoł eksperci wymieniają nowoczesne metody ochrony roślin stosowane w rolnictwie, np. pestycydy. Środki te działają na dwa sposoby - bezpośrednio podczas oprysków lub pośrednio, kiedy owady są narażone na działanie małych dawek trujących środków przez długi czas. Zatrują się zbierając nektar i pyłki zawierające substancje, które wcześniej wniknęły do roślin. W Polsce ok. 50 gatunków polowych roślin uprawnych, ok. 140 gatunków roślin ogrodniczych, w tym 15 gatunków krzewów i drzew owocowych, ok. 60 gatunków warzyw oraz ok. 60 gatunków uprawnych roślin zielarskich zapylanych jest przez pszczołę miodną - wykonuje ona ponad 88% całej pracy zapylaczy. Nasz kraj zamieszkuje około 470 gatunków pszczoł. Tylko jedna z nich, pszczoła miodna, daje miód i pozostaje pod opieką pszczelarzy. Wśród pozostałych gatunków, tzw. pszczoł dziko żyjących, znajdziemy gatunki żyjące samotnie, jak i społecznie. Nie mają one jednak swoich opiekunów, dlatego ważne jest, aby podejmować działania służące ich ochronie. Dziko żyjące pszczoły są niezwykle pożyteczne w przydomowym ogrodzie, ponieważ zdobywając pokarm - pyłek i nektar, odwiedzają rozmaite kwiaty i zapylają wiele różnych gatunków roślin, a przy tym są nieagresywne. W ogrodzie, parku i na łące z łatwością można zaobserwować pszczolinę rudą, obrostkę letnią, porobnicę włośchatkę, czy murarkę ogrodową. Pszczoły te występują o różnych porach roku, dlatego stale możemy obserwować nowych gości na roślinach przyjaznych pszczołom. Możemy stać się ich „ambasadorami” – we własnym ogrodzie, poprzez stworzenie „bazy hotelowej”, kryjówek lub domków będących azylem dla tych owadów, zapewnienie poidełek dla owadów, a także poprzez zapewnienie bioróżnorodności i zadbanie o rośliny miododajne, które „odwiedzają” zapylacze, czerpiąc z nich pożytki. Dbajmy o pszczoły i dzikich zapylaczy – naszych skrzydlatych sprzymierzeńców.

Tomasz Tomaszewski

We wrześniu został rozstrzygnięty konkurs „Tajemniczy ogród dla pszczoł i dzikich zapylaczy” przeprowadzony w ramach kampanii „Lubelskie – wspólnie dla pszczoł”. Zadanie uczestników polegało na zaplanowaniu i utworzeniu ciekawie zaaranżowanego ogrodu przyjaznego pszczołom w oparciu o kwiaty, drzewa i krzewy miododajne oraz elementy wyposażenia - domki i poidełka dla owadów. II miejsce w kategorii indywidualnej (na 45 prac) zajął Tomasz Tomaszewski, z Łan w gm. Markuszów. Serdecznie gratulujemy!

Dane dotyczące bezpieczeństwa i porządku na terenie gminy Markuszów za 2021 rok - w porównaniu do roku 2020

<u>Rodzaj</u>	2020	2021
Ilość wszczętych spraw o przestępstwo	41	46
Ilość postępowań dotyczących nietrzeźwych kierujących pojazdami mechanicznymi	8	15
Ilość postępowań dotyczących przemocy w rodzinie (art. 207 k.k.)	2	2
Ilość postępowań dotyczących niealimentacji (art. 209 k.k.)	1	0
Ilość postępowań z Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	2	1
Ilość postępowań dotyczących kradzieży (straty powyżej 500 zł)	2	4
Ilość postępowań dotyczących kradzieży z włamaniem	4	6
Ilość postępowań dotyczących spowodowania uszczerbku na zdrowiu	1	0
Ilość postępowań dotyczących bójki, pobicia	0	0
Ilość postępowań dotyczących uszkodzenia mienia (szkoda powyżej 500 zł)	1	0
Ilość postępowań dotyczących oszustw	3	0
Ilość postępowań dotyczących wypadków drogowych	1	1
Ilość pozostałych postępowań w sprawach o przestępstwo	16	17
Ilość przeprowadzonych czynności wyjaśniających w sprawach o wykroczenie (w tym dotyczących kradzieży na stacjach paliw)	152 (115)	237 (154)
Ilość skierowanych wniosków o ukaranie do sądu z art. 43' ust. 1 Ustawy o przeciwdziałaniu alkoholizmowi	0	1
Ilość nałożonych mandatów karnych z art. 43' ust. 1 Ustawy o przeciwdziałaniu alkoholizmowi dot. mieszkańców gm. Markuszów	10	12
Liczba zatrzymanych praw jazdy w związku z przekroczeniem prędkości w terenie zabudowanym o 50km/h	123	116
Ilość wszczętych czynności dot. procedury „Niebieskie Karty”	4	6
Ilość osób doprowadzonych do Jednostek Policji w celu wytrzeźwienia	0	2
Ilość nietrzeźwych osób nieletnich zatrzymanych w policyjnych izbach dziecka lub przekazanych opiekunom prawnym	0	0
Ilość interwencji na terenie gminy Markuszów	467	344
Ilość interwencji domowych	42	30

opr. nadkom. Tomasz Tomaszewski

Sesje Rady Gminy Markuszów

XIX sesja 22.07.2021

Głównymi punktami sesji były kwestie związane z podsumowaniem wykonania budżetu za rok 2020 – wotum zaufania i absolutorium dla wójta.

Radni podczas sesji zatwierdzili sprawozdanie finansowe Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej GOZ w Markuszowie za rok 2020. Następnie wójt przedstawił informację na temat zbiornika wodnego w Kaleniu, w której wyjaśnił, że w maju było podjęte zarządzenie w sprawie wykazu nieruchomości przeznaczonych do dzierżawy dotyczące zbiornika. W przyszłym tygodniu będzie ogłoszony przetarg nieograniczony na trzyletnią dzierżawę tego zbiornika.

Radni Zawada i Stasiak kwestionowali zasadność ogłoszeń o zakazie połowu na zbiorniku oraz brak regulaminu obiektu. Wójt stwierdził, że łowienie na cudzym zbiorniku to kradzież. Do dyskusji włączył się przewodniczący Woch, który wypowiedział się w kontekście odmowy zawarcia umowy przez Białą Mewę „Chodzą opinie, że rada gminy nie wydała zgody na dzierżawę zbiornika przez stowarzyszenie. To całkowicie nieprawda. Nie daliśmy zbiornika na 3 lata tylko na rok. Uważam, że dla dobrej współpracy stowarzyszenie powinno podpisać tą umowę i korzystać ze zbiornika.

Wójt przypomniał, że rada dwa razy (w czerwcu i grudniu 2020) zmieniła jego wnioski o zawarcie trzyletnich umów ze stowarzyszeniem Biała Mewa, najpierw na pół roku, a potem na 1 rok. Dodatkowo w lutym 2021 wnioskował o wprowadzenie do porządku obrad sesji punktu, w którym rada rozpatrzyłaby jeszcze raz kwestię dzierżawy na 3 lata przez Białą Mewę i wniosek ten 8 głosami został odrzucony(...) „W tej chwili i w tym konflikcie który mamy z radą nie widzę innego czystego rozwiązania, jak tylko pod koniec sierpnia zrobienie przetargu ustnego w formie licytacji na tej sali, gdzie wszyscy będą mogli przyjść i zobaczyć kto wygrał przetarg. (...) Zbiornik będzie tylko do wędkowania. Jeżeli będziemy mieć inne pomysły i środki zewnętrzne to będziemy do tematu wracać i takie zapisy w umowie będą.”- stwierdził wójt.

Dyskusję podsumował radny S. Osuch: „Dla mnie jak ktoś pyta o regulamin nieruchomości na której się nic nie dzieje, to też można wystąpić o regulamin budynku byłej apteki. To też nieruchomość, która jest własnością gminy Markuszów. (...) Jak ja bym był właścicielem jakiegoś zbiornika czy akwenu wodnego i miałbym rybę lepszą, gorszą - na pewno też bym wywiesił informację o zakazie połowu i chyba by to wystarczyło (...). Wracając do tego zbiornika, myślę, że każdy wersję dlaczego Biała Mewa nie ma zbiornika zna doskonale i może nie wracajmy do tego tematu, bo to nie ma sensu w tym momencie. Ta dyskusja nasza godzinna nic nie wniosła (...) Rada miała pole do popisu, nie skorzystała z tego. To jest moje zdanie, a jak odbierają to inni to ich indywidualna sprawa.”

Rada zajęła się debatą nad raportem o stanie Gminy Markuszów za 2020 rok. Dyskusja skupiła się na kwestii przyłączeń do sieci wodociągowej oraz uszczegóławianiem informacji opublikowanych w raporcie. Wójt odpowiadał, że możliwość techniczna przyłączenia do wodociągu jest zawsze, natomiast problemem jest, czy w konkretnym przypadku jest to opłacalne. Przepisy i orzecznictwo mówią,

że koszty przyłączenia są po stronie osoby przyłączanej. Wyjaśniał również, dlaczego nie wszystko, o co pytają radni jest w raporcie. Obowiązkową zawartość raportu określa ustawa. Rada podjęła dodatkową uchwałę o raporcie i został on dostosowany do tych wymagań. Jeżeli rada oczekuje dodatkowych informacji, to powinna podjąć w tej sprawie stosowną uchwałę.

Wójt odpowiedział też dlaczego nie wykonano posadzki w garażu OSP. „Zostało rozpisane zapytanie ofertowe. Ta uchwała była podjęta we wrześniu 2020 na zebraniu wiejskim Markuszowa. To co nam wyszło po rozeznaniu cenowym, terminy, które zaproponowali wykonawcy były nierealne do wykonania. Wchodziliśmy już w okres jesienny - mogły się pojawić przymrozki, po uzgodnieniu ze strażą była podjęta decyzja, że tego zadania nie wykonujemy. Groziłoby to uszkodzeniem samochodów strażackich, bo musiałyby garażować poza strażnicą z wodą. Te 20.000zł zostały zabezpieczone na to zdanie w tym roku. Teraz jest to jednak o wiele za mało. Mamy kosztorys, pierwszy był 100.000zł, potem był zmniejszony do 63.000zł. W tej chwili czekamy na oferty. Wystosowaliśmy zapytanie i do dnia sesji nikt się nie zgłosił, termin upływa jutro.”. *(Okazało się, że do tej pracy nie zgłosił się żaden chętny wykonawca).*

Następnie radni głosowali uchwałę w sprawie udzielenia wotum zaufania Wójtowi Gminy. Wynik głosowania: 7 głosów za, 8 przeciw. Oznacza to, że rada głosami: Buczkowskiego, Dąbrowskiej, Opolskiego, Murawskiego, Stasiaka, Szymczyk, Wocha, Zawady, nie udzieliła wójtowi absolutorium. Wójt podziękował pozostałym siedmiorgu radnym, którzy zagłosowali za wotum zaufania i stwierdził, że rada otworzyła sobie możliwość przeprowadzenia referendum w sprawie odwołania wójta.

Rada zajęła się sprawozdaniem z wykonania budżetu za rok 2020, które omówiła skarbnik gminy.

Sprawozdanie z wykonania budżetu gminy zostało przyjęte 18 marca Zarządzeniem Wójta, było przekazane do Regionalnej Izby Obrachunkowej oraz na ręce przewodniczącego rady, oprócz wykonania budżetu zawiera ono także sprawozdanie finansowe SPZOZ w Markuszowie, sprawozdanie z wykonania planu finansowego Gminnego Domu Kultury, oraz informacje o stanie mienia komunalnego.

INFORMACJA O BUDŻECIE Budżet na rok 2020 uchwalony był 31 stycznia 2020 roku. Po stronie dochodów przyjmowała kwotę 16 798 869,00 zł, po stronie wydatków 17 043 869,00 zł. W trakcie roku budżetowego wprowadzono wiele zmian w budżecie, został zmieniony zarówno uchwałami Rady Gminy (4) jak i Zarządzeniami Wójta (19) głównie pod wpływem decyzji z urzędu wojewódzkiego. Zwiększono w ten sposób dochody w porównaniu z pierwszą uchwałą budżetową o 1.698.151,93 zł, wydatki o 1.483.151,93zł .

W trakcie roku budżetowego dokonywane były też zmiany dotyczące finansowania oświaty. Na początku nie mieliśmy całej dotacji dla przedszkoli. Finansowanie oświaty nie przebiega w prosty sposób. Subwencja i dotacja na funkcjonowanie przedszkola w dużej części powinna zabezpieczać funkcjonowanie oświaty. Mimo, że nasza struktura funkcjonowania oświaty, (mamy jedną szkołę) jest bardzo korzystna z punktu widzenia kosztowego, to mimo to w 2020 r. do subwencji oświatowej dołożyliśmy środków własnych 1.581.155,24 zł, czyli 35% wydatków oświaty ogółem.

Do naszego przedszkola uczęszcza 75 dzieci, do innych przedszkoli w sąsiednich gminach 14 dzieci z naszej gminy.

W 2020 zaciągnęliśmy kredyt 530.000 zł jako część wkładu własnego do projektu „Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej”, mimo to zadłużenie naszej gminy spadło, w porównaniu z rokiem 2019, a jeszcze bardziej w stosunku do 2018 roku. W odniesieniu do dochodów wykonanych w 2018 roku zadłużenie było na poziomie 38,47%, w 2019 roku 20,23 %, a w roku ubiegłym 19,12%.

Rozchody budżetu - spłaciliśmy w ubiegłym roku 555.000 zł rat kredytów zaciągniętych w poprzednich latach, nie przesuwaliśmy żadnych terminów płatności. Sytuacja finansowa w roku 2020 gminy nie budziła poważniejszych zastrzeżeń w sensie płynności finansowej. Byliśmy w stanie regulować zobowiązania w terminie i nie powstały żadne wymagalne zobowiązania które by skutkowały obciążeniem dodatkowym gminy z tytułu spłaty odsetek. Dokumenty otrzymała również Regionalna Izba Obrachunkowa, wszystko było przekazane w terminie i bez zastrzeżeń.

Inwestycje omówił wójt. W roku 2020 zakończono realizację dwóch projektów z udziałem środków unijnych. Pierwszym była termomodernizacja budynków użyteczności publicznej. Projekt realizowany w cyklu dwuletnim, rozliczony w całości w 2020 roku. Łączna wartość 2.281.049 zł – dotyczył budynku szkoły, przedszkola i urzędu. „Wszyscy widzą jak zmieniło się przedszkole, urząd gminy, po szkole może mniej widać, bo tam nie było termomodernizacji z ścian z zewnątrz, tylko instalacja fotowoltaiczna, nowe oświetlenie wewnętrzne, również wymiana centralnego ogrzewania w całym budynku i docieplenie stropów. To jest to działanie, z którego jestem zadowolony, nawet jak w referendum Państwo by mnie odwołali to coś po tej kadencji pozostanie” - mówił wójt. Drugi projekt, to przebudowa drogi w Wólce Kątnej. Środki pozyskano z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Inwestycja została zakończona w 2020 r. Całkowita wartość zadania 646.979 zł, w tym środki unijne 420.000 zł – zwrócone w 2021 roku.

Rozpoczęliśmy realizację następujących projektów unijnych:

1. **Energia z biomasy i słońca.** Obecnie kończymy ten projekt, jesteśmy po odbiorze pieców na biomasę. W dniu jutrzejszym mamy odbiór instalacji fotowoltaicznych.

2. Projekt **Niskoemisyjna gmina Markuszów** - wymiana oświetlenia ulicznego, w tym momencie z nim startujemy.

Ponadto w 2020 roku wykonano inwestycje:

1. Modernizacja **drogi w Bobowiskach** - położenie nawierzchni asfaltowej za 51.900zł, z czego środki gminny to 17.900zł, 23.000zł pozyskaliśmy z FOGR od Marszałka Województwa i fundusz sołecki - 11.000 zł.

2. Przebudowa drogi gm. w **Górach**, położenie nawierzchni z własnych środków sfinansowane za 29.997 zł

3. Wykonaliśmy **oświetlenie** przy drodze gminnej **78/2** za 16.979 zł, w tym były środki funduszu sołectwa Olszowiec 12.500 zł.

4. **Odwodnienie w budynku Domu Ludowego w Górach** - 20.000 zł z funduszu sołectwa Góry.

5. Przekazano i rozliczono pomoc finansową dla powiatu puławskiego w kwocie 5.000 zł z przeznaczeniem dla Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej na opracowanie dokumentacji projektowej umożliwiającej uzyskanie pozwolenia na budowę Komendy PSP w Puławach. Składka wszystkich gmin z terenu powiatu.

6. Przekazano i rozliczono 15.000 zł dotacji dla Komendy Wojewódzkiej Policji – dotacja na zakup samochodu dla

posterunku w Kurowie. Składka gmin z terenu działania danego komisariatu

Te inwestycyjne wydatki przedstawiają obraz zeszłego roku. Był to rok bardzo trudny, wszystkie inwestycje działały się w okresie covidowym. Wykonawcy zgłaszali nam, że mogą się zdarzyć przesunięcia w czasie, jeśli chodzi o wykonanie prac. Ostatecznie do tego nie doszło, udało nam się wszystko rozliczyć w terminie.

Jesteśmy jedną z gmin, która dobrze sobie radzi, jeśli chodzi o pozyskiwanie i rozliczanie środków unijnych. Mam przykład z dnia, kiedy podpisywałem aktualizację umowy z Urzędem Marszałkowskim na kolejne działanie, kiedy rozmawialiśmy na temat rozliczeń finansowych, pani dyrektor departamentu stwierdziła, że sporo gmin ma problemy z rozliczaniem – nam się to nie zdarzyło.

Chylę czoła w kierunku pani skarbnik i jej pracy, która tu nie zawsze jest doceniana, Dziękuję za Jej wkład w wykonanie tego budżetu, a trzeba podkreślić, że dochody były wykonane w 96%, a wydatki w 94%. Procent wykonania zeszłorocznego budżetu upoważnia do tego żeby udzielić absolutorium z jego wykonania dla wójta, a przez to dla tych wszystkich osób które przy nim pracowały w zeszłym roku.

Skarbnik Gminy Pani Krystyna Soldek odczytała zebraniem **pozytywną opinię** składu orzekającego Regionalnej Izby Obrachunkowej (RIO) w Lublinie w sprawie sprawozdania z wykonania budżetu gminy Markuszów za 2020 rok.

Przewodniczący Komisji Rewizyjnej S. Osuch odczytał uzasadnienie do wniosku Komisji Rewizyjnej o udzielenie absolutorium Wójtowi Gminy Markuszów za 2020 rok. Następnie odczytano pozytywną opinię RIO w Lublinie w sprawie wniosku Komisji Rewizyjnej Rady Gminy Markuszów o udzielenie Wójtowi absolutorium z tytułu wykonania budżetu w 2020 roku.

Następnie miała miejsce dyskusja, w której radni Stasiak i Zawada zgłaszali uwagi do termomodernizacji. Odpowiadał im wójt. Do dyskusji włączył się też Przewodniczący Woch.

Podsumowując wójt powiedział: „Nie uchwaliliście mi w zeszłym roku wotum zaufania – nie wiem dlaczego, nie uchwaliliście mi i w tym roku wotum zaufania. To teraz pokażcie, po co to zrobiliście, podejmijcie uchwałę w sprawie referendum i zobaczymy, niech wreszcie ludzie rozstrzygną, jeżeli macie odwagę (...) Niech rozstrzygną, czy wójt ma rację, czy ta część rady. Bo tak pracować się nie da. Ściągamy środki zewnętrzne, bardzo się staramy. W tym urzędzie łącznie z wójtem pracuje 14 osób, część w wieku przedemerytalnym. Naprawdę, to co my robimy z tym zespołem i jak udało się ludzi sprężyć do pozyskiwania środków, to uważam, że jest bardzo dobrze. Wy udajecie że ”wszystko jest źle”. Proszę się panie przewodniczący zastanowić nad tym, co pan robi i w jakim kierunku pan prowadzi radę? Ja nie mówię, że rada ma klaskać, ale to, co zrobiliście na poprzedniej sesji pani Skarbnik, to przekraczało wszelkie granice przyzwoitości. To co robicie teraz, proszę bardzo róbcie, tylko miejcie odwagę powiedzieć ludziom - nie uchwaliliśmy wójtowi dwa razy wotum zaufania, czyli uchwaliliśmy mu wotum nieufności, to przechodzimy do referendum. Proszę bardzo, skończmy tę rozgrywkę”.

Następnie radny Stasiak zarzucił wójtowi, że jeden z pracowników otrzymał „20% podwyżkę”. „Czy jest pan w stanie wytłumaczyć dlaczego część pracowników dostała podwyżki na tym poziomie 3,5%, a jak wiemy są przypadki pracowników którzy dostali podwyżki na poziomie ponad 20%. Czy byłby pan w stanie wytłumaczyć tą różnicę podwyżek i to nie są podwyżki dla pracowników, którzy odchodzą są w wieku przedemerytalnym, co by było zasadne na koniec dać podwyżkę. Czy byłby pan wytłumaczyć taką sytuację w roku 2020?”. Wójt Gminy odpowiedział, że nie było takiej sytuacji. Do wypowiedzi radnego odniosła się skarbnik K Sołdek, która odebrała zarzut radnego osobiście i stwierdziła, że porównywanie jej oświadczeń majątkowych za 2019 i 2020 rok, prowadzi do niewłaściwych wniosków. „W 2019 roku przyszedł do pracy od maja, czyli mam wynagrodzenie liczone w 2019 za 7 miesięcy, nie za 12, a w 2020 wzięłam nagrodę jubileuszową za 30 lat pracy. Oświadczam, nie dostałam większej podwyżki niż 3,5%. Takie głosy słyszałam, że ja tutaj tak dużo zarobiłam wykorzystując gminę. (...) Moje oświadczenie jest jawne”.

Następnie rada w głosowaniu przyjęła uchwałę w sprawie rozpatrzenia i zatwierdzenia sprawozdania finansowego wraz ze sprawozdaniem Wójta Gminy Markuszów z wykonania budżetu za 2020 rok. 9 głosami „za” (K. Gawron, S. Dec-Nader, T. Nowaczyk, K. Gawron, S. Osuch, J. Kamińska, A. Filipiak, L. Woch, A. Szymczyk), przy 6 wstrzymujących się.

Po czym rada przystąpiła do głosowania uchwały w sprawie absolutorium dla Wójta Gminy Markuszów. Za podjęciem uchwały zagłosowało 7 radnych (K. Gawron, S. Dec-Nader, T. Nowaczyk, K. Gawron, S. Osuch, J. Kamińska, A. Filipiak), wstrzymało się 8 radnych (P. Zawada, A. Stasiak, A. Szymczyk, S. Murawski, K. Dąbrowska, L. Woch, K. Buczkowski, S. Opolski). Ponieważ do jej podjęcia potrzebnych jest 8 głosów „za” (bezwzględna większość rady) – uchwała (podobnie jak w 2020) nie została podjęta, mimo wcześniejszego przyjęcia sprawozdania finansowego 9 głosami.

Rada zapoznała się z informacją z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2020 r. oraz podjęła uchwały: w sprawie ustalenia sieci przedszkoli publicznych i oddziałów przedszkolnych 14 głosów „za” w sprawie ustalenia średniej ceny jednostki paliwa w gminie Markuszów na rok szkolny 2021/2022 - 15 głosów „za”, w sprawie zmian budżetu gminy na rok 2021 - 14 głosów „za”, w sprawie zmian w wieloletniej prognozie finansowej gminy Markuszów 14 głosów „za” (w tych głosowaniach - jeden radny nieobecny).

Podczas omawiania zmian w budżecie, odbyła się dyskusja na temat wprowadzanej ponownie na wniosek wójta do budżetu drogi łączącej Zabłocie z Łanami oraz tzw. „drogi po kolejce”. Warto tę dyskusję przytoczyć w kontekście późniejszych decyzji, w których ci sami radni zagłosowali przeciw zapewnieniu środków na wykonanie tych dróg...

Na sesji lipcowej wyglądało to tak:

A. Stasiak Tutaj Pani sołtys Zabłocia czeka. Nie wiem dlaczego pan Wójt o tym nie wspomina, ale ta droga, o której mówiliśmy wcześniej, jest wpisana teraz do budżetu aby to realizować, jeszcze w tym roku.

Wójt Gminy (...) Ja od samego początku byłem za tym aby tę drogę realizować i teraz ją wprowadzamy do budżetu. Mam nadzieję, że zdążymy się wyrobić ze wszystkimi procedurami, żeby ta droga powstała.

A. Stasiak Tylko należało dodać jeszcze, że ta droga nie będzie finansowana tylko ze środków budżetowych, tylko będzie współfinansowana ze środków zewnętrznych. To jest to czego rada oczekiwała. (...)

S. Osuch – zabrał głos w imieniu mieszkańców sołectwa Zabłocie, pani sołtys też zbierała podpisy. Cała wieś jest zbulwersowana, że ta droga była wyłączona z realizacji. Bardzo bym prosił o rozpatrzenie pozytywne tego tematu wykonania drogi. Jest ona proponowana ze środków zewnętrznych. Czekając pogarszamy swoją sytuację, bo wykonanie droższe. Będziemy się cieszyć z pieniędzy na koncie, a z każdym rokiem zrobimy połowę z tego. Pan Gajda, pracownicy urzędu włożyli dużo pracy w przygotowanie dokumentów – za co dziękuję. Stan prawny tych gruntów był nieuregulowany. Bardzo proszę o rozsądne podejście do tematu.

P. Zawada To nie jest tak że ktoś zwlekał. W dniu 2 lipca byłem z radnym Stasiakiem na rozgraniczeniu tej drogi. Tam stan prawny wygląda tak, że 40 metrów drogi to jest prywatna działka i w prawo w kierunku Olszowca 80, 70. Tam 120 metrów to są prywatne działki. Mam pytanie co z tym stanem prawnym. Jak najbardziej jesteśmy za realizacją tej drogi, ale co ze stanem prawnym. Myślę, że pani sołtys chciałaby to dzisiaj usłyszeć i ja też.

Wójt Gminy To zamieszanie wynikało (...) z błędów, które były zrobione przy modernizacji ewidencji gruntów. Te rzeczy się zdarzają na terenie gminy i wykonawca ma to poprawiać. Ja uważam, że nie ma przeciwwskazań (...), żeby nie rozpoczynać opracowań projektowych, bo mamy mało czasu. Niejedna droga czasami zahacza o prywatną działkę. Na pewno ta sytuacja nie powinna mieć miejsca, dobrze że została wychwycona odpowiednio wcześniej przez pracownika. Gdybyśmy decyzję podjęli w lutym, to mielibyśmy już te opracowania.

Przewodniczący RG Ta droga to jest jedno, a kiedy będzie robiona droga do p. Feldmana i p. Samonia – to kruszywo. Jest to w budżecie tego roku.

Wójt Gminy Nie ma tam napisane, że jest to kruszywo. 400 metrów pewnie będziemy w stanie wykonać asfaltu, ja rozmawiałem z ludźmi, którzy tam mieszkają i wszyscy mówią, zróbcie dobrą drogę - asfaltową, taką jak był pierwotny plan, a nie szutrówkę. Drogi szutrówki nie możemy zrobić z Funduszu Inwestycji Lokalnych (FIL). Ta droga jest zaplanowana z FIL. Propozycja jest taka, że robimy te 400 metrów, a po prostu jeśli będziecie państwo chcieli dalej robić szutrówkę gdzieś tam, to wtedy ze swoich środków trzeba będzie robić.

Przewodniczący RG Mówimy tu o podbudowie pod asfalt, też.

Wójt Gminy My mamy zadanie maksymalne w przyszłym roku rozliczyć. Jest kolejny nabór z Programu Inwestycji Strategicznych i będzie do końca lipca. Analizujemy te drogi i będziemy składać wniosek na pewno. To nie jest tak że wszystkie drogi zrobimy naraz. Ja o tym mówiłem na sesji – nie możemy zrobić tej drogi w tym standardzie z FIL-u. Żeby zrobić dla tych ludzi co oni chcą, to trzeba zrobić te 400 metrów, tak jak było zaplanowane - drogi asfaltowej.”

Na zakończenie sesji, wójt przedstawił sprawozdanie z działalności między sesjami a przewodniczący odczytał pisma radnych A. Szymczyk i S. Murawskiego dotyczące rezygnacji z prac w Komisji Skarg, Wniosków i Petycji, w związku z objęciem funkcji zastępców Przewodniczącego Rady Gminy Markuszów.

XX sesja 28 i 30.09.2021r.

Na początku sesji radni wprowadzili do porządku obrad punkt dotyczący informacji wójta nt. przeciwdziałania zagrożeniu ze strony agresywnych psów w okolicy szkoły oraz przedszkola w Markuszowie. Wójt odpowiedział, że psy mają nowego właściciela z którym urząd jest w kontakcie i problem będzie rozwiązany. Radca prawny poinformował radnych, że ustawa o ochronie zwierząt reguluje obowiązki wójta w odniesieniu do bezpańskich psów. Jeżeli pies ma właściciela (którym obecnie są spadkobiercy zmarłej właścicielki), wtedy określone obowiązki spoczywają na właścicielu, a jeżeli właściciel ich nie wykonuje, to stanowi to wykroczenie, które jest ścigane.

Następnie rada przystąpiła do głosowania nad uchwałami. Jednogłośnie (14 głosami) podjęto uchwały w sprawie:

- określenia wzoru wniosku o przyznanie dodatku mieszkaniowego oraz wzoru deklaracji o dochodach gospodarstwa domowego,
- uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Markuszów na lata 2022-2024,
- projektu regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Gminy Markuszów w celu przekazania go do zaopiniowania organowi regulacyjnemu,
- uzupełnienia składu komisji skarg, wniosków i petycji Rady Gminy Markuszów o następujących radnych: Jolanta Kamińska, Krzysztof Buczkowski, Krzysztof Gawron, Andrzej Stasiak. Przewodniczącą komisji wybrano K. Dąbrowską, a zastępcą K. Buczkowskiego.

Następnie rada zapoznała się z informacją o przebiegu wykonania budżetu gminy za I półrocze 2021, którą przedstawiła skarbnik Krystyna Sołdek. Wykonanie zostało pozytywnie zaopiniowane przez RIO. Dochody wykonano w 53,44% a wydatki w 42,8%.

Realizacja dochodów w poszczególnych działach:

Rolnictwo i Łowiectwo 44,46% , Zaopatrzenie zbiorowe w wodę 38,77%, Gospodarka mieszkaniowa, użytkowanie wieczyste 81,35%, Administracja publiczna 50%, Podatki i opłaty 53,94%, Rozliczenia, wpływy z tyt. subwencji powyżej 50%, Oświata i wychowanie 49,39%, Ochrona zdrowia 13.618 zł, Edukacyjna opieka wychowawcza wykonanie z tyt. dotacji na stypendia i zasiłki szkolne 16 000 zł 100% realizacja, Rodzina 46,84%, Gospodarka komunalna i ochrona środowiska 49%, Kultura i Ochrona Dziedzictwa Narodowego 27,87%, Wydatki realizowane w ramach Administracja Rządowa 52,5%, Dochody majątkowe 52,90%.

Realizacja wydatków w poszczególnych działach 42,8%,

Administracja rządowa 51,1%, Profilaktyka rozwiązywania problemów alkoholowych 38,49%, Przeciwdziałanie narkomanii 54,53%, Realizacja zadań związanych z funkcjonowaniem systemu gospodarowania odpadami komunalnymi 47,53%, Wydatki na ochronę środowiska - brak realizacji z powodu niewielkich wpływów, Wydatki majątkowe najmniejszy procent wykonania, Wydatki na zadania własne: Rolnictwo i łowiectwo 59,76%, Utrzymanie wodociągów 64 868,53zł (wynagrodzenia, remonty, analizy itp.), Transport 34 180,30zł, Majątkowe: opracowanie dokumentacji, Gospodarka mieszkaniowa 6232,72zł, Administracja publiczna 56,86%, OSP 39,16%, Zarządzanie Kryzysowe 6969,64zł, Obsługa długu publicznego 21570,12 zł, Oświata i wychowanie 48,04%, Ochrona zdrowia 43 789,60zł. Pomoc społeczna: Udzielono pomocy 25 osobom z 25 rodzin, Domy pomocy społecznej 64,31% (5 osób), Składki na ubezpieczenia zdrowotne dla osób z zasiłkiem

stałym 51,04%, Zasiłki okresowe i celowe 27,43%, 6 zasiłków, Dodatki mieszkaniowe 6 świadczeń, Zasiłki stałe 43,22% 12 rodzin, 69 świadczeń, Ośrodki pomocy społecznej 41,46%, Usługi opiekuńcze 26,07% 4 rodziny, Dożywianie 34,29%, Zasiłki celowe na posiłki 2 rodziny, Edukacyjna opieka wychowawcza 38,99%, Pomoc materialna (stypendia) o charakterze socjalnym dla uczniów 15 uczniów 11678 zł 58,39% planu. Pozostałe działalności razem 14 844,73% 38,77% w tym: odpis na Fundusz Socjalny emerytów, umowy zlecenia Fundusz Sołecki porządek na placu zabaw, zakup materiałów i wyposażenia na place zabaw, przegląd urządzeń na placu zabaw w Markuszowie. Placówki opiekuńczo-wychowawcze 3 dzieci 43 663,50zł. Gospodarka Komunalna i Ochrona Środowiska wydatki 691152,04 zł 48,64% planu. Gospodarka Ściekowa i Ochrona Wód 58,62%. Gospodarka odpadami 346350,98zł 47,53%. Oczyszczalnie ścieków 50,94%. Utrzymanie zieleni 35,17%. Oświetlenie ulic i placów 48,30%. Wpływy i wydatki związane z gromadzeniem środków z opłat i kar za korzystanie ze środowiska - brak. Pozostałe działania związane z gospodarką odpadami 77,92%. Pozostała działalność 45,12%. Kultura i ochrona dziedzictwa Narodowego 47,09%. Utrzymanie Świetlic i Domów Ludowych 32 799,54zł. Wydatki samych sołectw 22846,34zł. Administracja Rządowa powyżej 50% zgodnie z dotacjami z Urzędu Wojewódzkiego.

W ramach dofinansowania ze środków unijnych były realizowane projekty Energia z Biomasy i Słońca dla Gminy Markuszów 710 613,41zł - zadanie będzie ukończone w drugim półroczu. Niskoemisyjna Gmina Markuszów 23 152,76 zł. Wydatki Funduszy Sołeckich były realizowane zgodnie z zapotrzebowaniem.

Podsumowując, zobowiązania z tytułu dostaw, robót i usług były realizowane na bieżąco, na bieżąco spłacane były raty kredytów. Nie ma tu żadnych opóźnień. Należności wymagalne na 30.06.2021 r. to 641.675,05 zł, pozostałe należności to 1 246 464,78 zł.

Za pierwsze półrocze kwota dochodów jest wyższa od kwoty wydatków o 1541573,65 zł, z tego nadwyżka operacyjna 134478,83 zł. Zrealizowane dochody gminy w pierwszym półroczu zapewniły płynność finansową, umożliwiły także terminowe realizacje zobowiązań.

Następnie rada zajęła się uchwałą w sprawie trybu prac nad projektem uchwały budżetowej (uchwała proceduralna) Gminy Markuszów. Uchwała przygotowana przez panią skarbnik i zgłoszona przez wójta, miała zastąpić starą uchwałę proceduralną rady w tej sprawie z roku 2000, uznaną ostatnio przez Regionalną Izbę Obrachunkową za nieobowiązującą od 2012r. Konieczność przyjęcia uchwały uzasadniał również radca prawny, twierdząc, że jej wprowadzenie wynika wprost z przepisów ustawy o finansach publicznych. Ustawa mówi, że należy określać terminowość w toku prac nad projektem budżetowym. Terminy powinny być określone w ten sposób, aby zapewnić przygotowanie projektu uchwały budżetowej do końca roku. Terminy zapisane w uchwale wynikają wprost z terminów określonych w ustawie o finansach publicznych. Po dyskusji przedstawiony projekt został jednak uznany przez część radnych jako „kagańcowy” i odrzucony w głosowaniu. 5 głosów „za”, 8 „przeciw”, 1 „wstrzymujący się”. Przewodniczący zasugerował, że radni opracują własny projekt uchwały.

Kolejnym punktem była uchwała w sprawie zaciągnięcia kredytu długoterminowego. P. skarbnik poinformowała, że kredyt został zaplanowany w uchwale budżetowej na spłatę rat kredytów wcześniej zaciągniętych. Nowy kredyt ma znacznie niższe odsetki. Zaciągając 500.000zł spłacimy 565.000zł. Uchwała została przyjęta 12 głosami, przy 1 przeciw i 1 wstrzymującym się.

Po czym rada zajęła się zmianami w budżecie gminy Markuszów na rok 2021. Zmiany omówiła p. skarbnik zwracając uwagę na wysokie koszty odbioru odpadów i usuwania awarii kanalizacji i wodociągów. W trakcie dyskusji nad zmianami przerwano sesję i przegłosowano jej dokończenie 30 września. Po przerwie, po wysłuchaniu wyjaśnień p. skarbnik rada przyjęła zmiany 6 głosami „za” przy 6 wstrzymujących się (troje radnych nieobecnych).

Następnie 8 głosami przy 4 wstrzymujących się podjęto uchwałę w sprawie zmiany wieloletniej prognozy finansowej. Na zakończenie radni wysłuchali informacji wójta o pracy między sesjami oraz informacji na temat złożonych oświadczeń majątkowych.

XXI sesja 28.10.2021r.

Sesja została zwołana na wniosek wójta w trybie nadzwyczajnym. Jedynym tematem sesji była uchwała w prawie zmian w budżecie.

Najważniejszą zmianą, było dokonanie przesunięcia środków na wykonanie drogi między Łanami a Zabłociem oraz 400 m po tzw. „kolejce” do znajdujących się tam kilku gospodarstw. Ostatecznie do zmiany budżetu nie doszło, co doprowadziło do zakończenia procedury przetargowej bez zawarcia umowy z wykonawcą z powodu zbyt małych środków na inwestycje.

Po otwarciu sesji głos zabrał S. Osuch, który prosił radnych o pozytywne rozstrzygnięcie sprawy drogi Zabłocie-Łany. Przypomniał, że jako radny zawsze był za inwestowaniem, w różnych częściach gminy. „Zdarzały się sytuacje, że mieszkańcy - radni Markuszowa nie byli za inwestycją w Markuszowie, jednak rozsądek zawsze tam przesądzał o tym żeby zagłosować za inwestycją, bo to co zrobimy w Markuszowie służy (...) mieszkańcom wszystkich sołectw. Tak samo ta droga (...) jest to łącznik dwóch miejscowości ale przy tym też dotyczy dojazdu do kilku posesji. W tej chwili mieszka tam kilka rodzin i naprawdę Ci ludzie mają ten wjazd do domu mocno utrudniony. Nie chcę tu wywierać presji, ale bardzo bym prosił o (...) szybkie rozwiązanie tego problemu.”

Skarbnik gminy omówiła inne zmiany w budżecie, zwracając uwagę na konieczne zwiększenie planu wydatków na wywóz odpadów. Zmiana budżetu miała zwiększyć środki na wywóz śmieci o 105 000zł, co miało wystarczyć na zapłatę faktury za październik. Zmiany dotyczyły też przesunięć środków (bez zwiększania wydatków) między rozdziałami w budżecie szkoły, koniecznych dla nowopowstałego oddziału przedszkolnego w szkole. Wystąpiła również konieczność zwiększenia wydatków na zakup energii, ponieważ rosną ceny prądu.

Brakujące środki na drogi Zabłocie-Łany, miały być przesunięte z rezerwy inwestycyjnej, z wymiany posadzki w OSP, na którą nie znalazł się chętny wykonawca oraz z dróg, które nie będą zrealizowane, ponieważ przy wprowadzaniu ich do budżetu w lutym na wniosek radnych, zaplanowano za małe kwoty na ich wykonanie. Obecnie po zleceniu przez wójta projektów na te drogi i wykonaniu kosztorysów, okazało się, że różnica między planem

budżetowym a kosztorysem jest zbyt duża, aby podjąć się ich realizacji. Dotyczy to inwestycji:

- przebudowa drogi granicznej między Górami a Zabłociem („do łąk”), kwota zapisana przez radę w budżecie: 17 000zł, wycena kosztorysowa to 85 000zł,

- wykonanie nawierzchni ulicy Targowej i Łachy wprowadzone do budżetu 53.200zł --kosztorys 238.000zł

-przebudowa drogi nr 113 w Górach wprowadzone do budżetu 31.000zł, kosztorys 101 000zł.

Przy takich różnicach w pierwotnej wycenie w stosunku do projektowych kosztorysów, gmina nie ma z czego w tym momencie dołożyć brakujących środków. Ponieważ został ogłoszony przetarg na drogi Zabłocie-Łany, jako największe zadanie, to zaproponowaliśmy, żeby bez zaciągania kredytu, redukując niedoszacowane inwestycje, dołożyć do tych dróg między Łanami i Zabłociem i je wykonać. Koszt dróg Łany i Zabłocie-Łany to w sumie 719000zł. Przetargu nie można rozstrzygnąć bez wystarczających środków w budżecie. Jesteśmy po otwarciu ofert przetargowych. W przypadku podjęcia przez radę uchwały zmieniającej budżet, umowa zostanie podpisana, a droga wykonana w terminie 30 dni. Wójt przypomniał, że te drogi zostały wprowadzone do budżetu dopiero w lipcu, ponieważ w lutym przeciwna wójtowi część rady je wykreśliła z przygotowanego przez wójta projektu budżetu, a teraz ceny wzrosły. Padła również deklaracja, że ulice Łachy i Targowa w Markuszowie będą wykonane razem z modernizacją targowiska w ramach Polskiego Ładu.

Ostatecznie uchwałę odrzucono stosunkiem głosów 6 do 5. Przeciw zmianie budżetu zagłosowali: K. Dąbrowska, S.Murawski, S.Opolski, A.Szymczyk, L.Woch, P.Zawada. Za zmianą zagłosowali: S.Osuch, S.Dec- Nader, A.Filipak, K.Gawron, K.Gawron. Nieobecni: A.Stasiak, K.Buczkowski oraz T.Nowaczyk.

XXII sesja 6.12.2021r.

Głównymi tematami sesji były stawki podatków i opłat na rok 2022. Początek sesji upłynął na zgłoszeniu interpelacji i zapytań, które dotyczyły: budowy chodnika przy drodze wojewódzkiej w Górach, niestosowania uchwały o znakach gminnych, czy eksploatacji wodociągu. Poruszono kwestie jakości wody w wodociągu i pracy kuchni w szkole. Treść złożonych interpelacji i odpowiedzi znajduje się w Biuletynie Informacji Publicznej. Na pytanie dotyczące jakości wody wójt odpowiedział na sesji. Stwierdził, że woda spełnia wymogi, bo gdyby tak nie było, to sanepid zamknęłyby wodociąg, co zdarzało się ostatnio w sąsiednich gminach. W sprawie chodnika w Górach wójt przypomniał, że droga do Nałęczowa jest drogą wojewódzką oraz, że zgodnie z uchwałą Zarządu Województwa koszty wykonania dokumentacji oraz wykupu gruntów pod chodniki ponosi Gmina. 60% kosztu budowy chodnika ponosi Gmina. Biorąc pod uwagę, że jest to 3,5 km to koszty są bardzo wysokie i są obecnie nie do udźwignięcia w budżecie Gminy.

Następnie rada przyjęła uchwałę w sprawie zmian w budżecie. Najważniejsza zmiana dotyczyła wprowadzenia do budżetu środków na projekt „Laboratoria Przyszłości”. Szkoła pozyskała na ten projekt 60 tys zł z Ministerstwa Edukacji. Kolejnym punktem było podjęcie uchwały w sprawie ustalenia wysokości i zasad wypłacania diet radnych Gminy Markuszów. Po dyskusji radni zrezygnowali z tej regulacji usuwając punkt z porządku obrad i ustalili, że dieta będzie wypłacana na dotychczasowych zasadach.

Następnie rada podjęła uchwałę w sprawie ustalenia wysokości wynagrodzenia wójta Gminy Markuszów. Uchwałę omówił radca prawny, który poinformował, że jej podjęcie wynika ze zmiany ustawy o pracownikach samorządowych, która weszła w życie w dniu 17 września. Zmienia ona minimalne stawki dla pracowników samorządowych, którzy piastują funkcję kierownicze. W projekcie uchwały zostały wpisane minimalne kwoty, jakie wynikają z ustawy. Minimalna kwota brutto wynagrodzenia wójta wynosi 15576zł i taka ostatecznie została przyjęta. W dyskusji kilku radnych dopytywało o poprzednie wynagrodzenie wójta (6420zł brutto). Dociekania podsumowała radna **S. Dec-Nader**: *Nie rozumiem czym my się tu ekscytujemy? Ustawodawca podjął taką decyzję i każdy z nas może za dwa lata startować i mieć takie pobory.* Za uchwałą zagłosowało 5 radnych, przeciw 3, a 5 wstrzymało się od głosu.

Następnie przyjęto uchwały:

- zmieniającą uchwałę Nr XVIII/105/2021 z dnia 27 kwietnia 2021 r. w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu „Strategii Rozwoju Gminy Markuszów na lata 2021 – 2030”, w tym trybu jej konsultacji (10 za, 3 wstrzymujące się),

- zmieniającą uchwałę Nr XIV/76/2020 z dnia 28 września 2020 r. w sprawie uchwalenia „Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Markuszów” (13 za)

- w sprawie określenia szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości z terenu Gminy Markuszów i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi. (11 głosów za, 2 radnych nie głosowało) Podczas omawiania tej uchwały padały pytania o możliwość zwiększenia limitu przyjmowanych na PSZOK odpadów (opon i gruzu). Ostatecznie limity zostały utrzymane. W sprawie otwarcia PSZOK przekazano informację, że w indywidualnych przypadkach, po uzgodnieniu z gminą, PSZOK może być otworzony poza stałymi godzinami.

- w sprawie zmiany załącznika do uchwały nr XIV/78/2020 z dnia 28 września 2020 r. w sprawie określenia wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właściciela nieruchomości oraz warunków i trybu składania deklaracji za pomocą środków komunikacji elektronicznej (13 za)

Następnie rada przystąpiła do omawiania uchwały w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia wysokości opłaty. Na wstępie wójt przypomniał, że na komisji radni zaproponowali zwiększenie ulgi dla kompostujących do 5 zł i po przeliczeniu takiej ulgi, w uchwale w sprawie stawek wpisano obecnie kwotę 28 zł/osobę (zamiast pierwotnie proponowanej 27 zł). Wójt zasygnalizował, że jeżeli się okaże w trakcie roku, że system się nie bilansuje, to będzie konieczna zmiana stawki. Skarbnik gminy podkreślała, że w roku 2021 system się nie zamyka: *Zwiększaliśmy budżet i zostają zobowiązania na przyszły rok. My nawet złotówki z tego co płacą mieszkańcy nie możemy przeznaczyć na inny cel.*

Po dyskusji rada uchwałę odrzuciła 7 głosami, przy 4 głosach „za” i 1 wstrzymującym się.

Po tym głosowaniu wójt zgłosił wycofanie z porządku obrad uchwały zwiększającej ulgę dla kompostujących, motywując to faktem, że obie uchwały były ze sobą w ścisłym związku. Rada 7 głosami wniosek odrzuciła. Po czym przystąpiono do głosowania nad uchwałą w sprawie zwolnień z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi właścicieli kompostujących bioodpady stanowiące odpady komunalne w kompostowniku przydomowym.

Wójt podkreślił jeszcze raz, że chciał wycofać tę uchwałę, ponieważ w związku z nieprzyjęciem uchwały w sprawie zwiększenia opłaty za śmieci - system się nie bilansuje (pozostała stara opłata 24 zł/osobę). Ostatecznie może to doprowadzić do zaprzestania odbioru śmieci. Rada w takiej sytuacji powinna podjąć uchwałę w sprawie dopłat do systemu odbioru odpadów.

Po dyskusji odbyło się głosowanie nad uchwałą w sprawie ulgi. Uchwałę przyjęto 7 głosami, przy 3 przeciw, 1 wstrzymującym się (2 radnych nieobecnych).

Przyjęcie tej uchwały mimo wcześniejszego niepodwyższenia opłaty za gospodarowanie prowadzi do sytuacji, w której osoby kompostujące, do momentu zaktualizowania opłaty podstawowej będą płaciły 19 zł, czyli mniej niż w roku 2021, mimo nowych, wyższych cen odbioru odpadów obowiązujących od 1 stycznia 2022.

Rada jednogłośnie przyjęła uchwałę w sprawie ustalenia wysokości ekwiwalentu pieniężnego przysługującego członkom OSP - podwyżka ekwiwalentu.

Później rada zajęła się uchwałami podatkowymi. Projekty przygotowane przez wójta, zostały zaopiniowane negatywnie na posiedzeniu komisji przez jej większość. Radni, nie odpowiedzieli jednak wówczas na pytanie, jaki procent wzrostu podatków jest akceptowalny. Na sesję trafiły te same projekty uchwał. Przyjęto w nich wzrost o 10% w stosunku do obowiązujących stawek, które były uchwalone 2 lata temu (w roku ubiegłym stawki na rok 2021 nie zostały podniesione). To jest minimum, które powinno zostać zabezpieczone w bieżących dochodach gminy, a które obecnie kompensuje inflację. Sąsiednie gminy z naszego powiatu uchwały w wielu przypadkach stawki maksymalne wynikające z ustawy. Bieżące utrzymanie infrastruktury, remonty, oświata - są finansowane z bieżących wpływów. Mamy otrzymać środki zewnętrzne na inwestycje, ale żeby uchwalić budżet inwestycyjny, musimy mieć zbilansowane dochody i wydatki bieżące a dochody bieżące, to głównie wpływy z podatków.

Ostatecznie na sesji uchwały podatkowe zostały przyjęte;

- stawki podatku od nieruchomości obowiązujących na terenie Gminy Markuszów (5 za, 2 przeciw, 6 wstrzymało się)

- roczne stawki podatku od środków transportowych (5 za, 2 przeciw, 6 wstrzymało się)

- obniżenie średniej ceny skupu żyta przyjmowanej do obliczenia podatku rolnego na 2022 rok.(5 za, 3 przeciw, 5 wstrzymało się)

Ponadto Rada przyjęła Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022-2030 (12 za, 1 wstrzymujący się).

XXIII sesja 29.12.2021

Podczas sesji rada przyjęła budżet gminy na rok 2022.

W ramach punktu odpowiedzi na interpelacje, wójt poinformował, że znajdują się one na stronie BIP, ponieważ jednak radny A. Stasiak nalegał na odpowiedź, wójt odczytał fragment odpowiedzi na interpelację radnego P. Zawady, na temat pracy szkolnej kuchni, przygotowaną przez p. dyrektora szkoły. Zwróciła się ona do radnego o zaprzestanie praktyk, polegających na oczernianiu szkoły i „noszących znamiona zniesławiania dobrego imienia osób pracujących w szkole, których zaangażowanie i ciężka praca muszą zostać docenione na forum publicznym”. Radny zaprzeczył, że wypowiadał się w taki sposób.

Później omówiono problemy bieżącego utrzymania dróg. Po czym rada przyjęła uchwały w sprawie zmiany wieloletniej prognozy finansowej oraz zmiany budżetu na rok 2021 (zmiany dotyczyły przeniesień środków między paragrafami w ramach budżetu, aby było możliwe opłacenie faktur na koniec roku).

Następnie omówiono wieloletnią prognozę finansową (WPF) oraz budżet na rok 2022. Po zapoznaniu się z pozytywną opinią Regionalnej Izby Obrachunkowej, uchwała w sprawie WPF została przyjęta jednogłośnie. Po czym radni przystąpili do uchwalania budżetu na rok 2022. Początkowo dyskusję zajęły sprawy proceduralne. Radny Stasiak zgłosił bowiem do p. skarbnik wnioski do budżetu już po posiedzeniu komisji i zaopiniowaniu budżetu przez wspólną komisję, twierdząc, że „nie obowiązuje go droga służbowa”. Wójt podkreślił, że sytuacja taka ma związek z brakiem uchwały w sprawie procedury uchwalania budżetu, której rada jesienią nie przyjęła. Następnie przedstawiono odcinki dróg planowane do wykonania w ramach programu „Polski Ład”. Rada zapoznała się z pozytywną opinią RIO oraz połączonych komisji rady o projekcie budżetu, po czym Radny Stasiak zgłosił poprawkę dotyczącą zakupu systemu do głosowania dla rady (35 tys. zł), a radny Zawada zgłosił wniosek o wykreślenie par 13, pozwalającego wójtowi na dokonywanie przesunięć środków ramach działu. Rada skreśliła ten zapis trzeci raz z rzędu, co ma na celu utrudnianie wójtowi wykonywanie budżetu w trakcie roku. Poprawki przyjęto odpowiednio 9 i 8 głosami.

Ostatecznie uchwała budżetowa została przyjęta 13 głosami przy 1 wstrzymującym się.

Rada przystąpiła do ponownego głosowania uchwały w sprawie opłat za odbiór nieczystości. Wójt przedstawił propozycję opłaty 27 zł/osobę. Radni opozycyjni w stosunku do wójta zarzucali, niewłaściwe przygotowanie przetargu na odbiór odpadów. Wójt wraz z radcą prawnym uzasadniali, że przetarg był przeprowadzony prawidłowo. Mecenas uzasadniał, że wójt, jest zobowiązany do stosowania ustawy o zamówieniach publicznych i odpowiada za to, a kancelaria prawna ma doradzać wójtowi w ten sposób, żeby nie naruszał tej ustawy i nie ponosił osobistej odpowiedzialności za to, że ogłosi przetarg, który będzie niezgodny z przepisami prawa. Ostatecznie jednak rada nie przyjęła uchwały aktualizującej opłaty. (6 głosów za i 6 głosów przeciw, 1 wstrzymujący i 1 nieobecny).

W ramach informacji o swojej pracy między sesjami -wójt poinformował o wydaniu zarządzenia powołującego p. S. Łowczaka na dyrektora GDK po rozstrzygnięciu przez komisję konkursie.

Pełna treść interpelacji i zapytań zgłoszonych na sesjach oraz odpowiedzi na nie, znajduje się na stronie BIP urzędu gminy.

L. Łuczywek

DANE Z ZAKRESU EWIDENCJI LUDNOŚCI i DOWODÓW OSOBISTYCH W 2021 r.

1. Liczba urodzeń (dzieci zameldowane na terenie gm.) 27
2. Liczba osób zawierających związek małżeński 26
3. Liczba osób zmarłych 46.
4. Liczba rozwodów 8
5. Migracja ludności: liczba osób zameldowanych na pobyt stały 61, liczba osób wymeldowanych 50, liczba osób zameldowanych na pobyt czasowy 25.
6. Liczba dowodów osobistych: wydanych 156, unieważnionych 31
7. uzupełnienie danych w rejestrze PESEL 215

DANE Z ZAKRESU USC:

1. Ilość aktów sporządzonych w USC Markuszów: urodzenia 0, małżeństwa 20, zgonów 19.
2. Ilość wydanych odpisów z akt stanu cywilnego 213.
3. Ilość aktów przeniesionych z ksiąg stanu cywilnego do systemu rejestrów państwowych 222.

kierownik USC Bożena Komsta

Uchwała antysmogowa

NOWE PRZEPISY, KTÓRE CIEBIE DOTYCZĄ!

Zadbajmy o czyste powietrze dla przyszłych pokoleń. **PAMIĘTAJ, ŻE NIE MOŻESZ SPALĄĆ:** węgla brunatnego, węgla kamiennego niskiej jakości (muł, flot, drobny miał), drewna o wilgotności powyżej 20%. Spalaj dobrej jakości paliwo z legalnych źródeł. Zalecenia dotyczące paliw stałych: gruboziarnisty węgiel kamienny, ekogroszek, pelet, brykiet, biomasa drzewna, drewno sezonowane (dąb, buk, grab, brzoza). Nie przegap terminów! Budujesz dom lub wymieniasz stary piec? Montuj wyłącznie kocioł spełniający normy ekoprojektu montujesz nowy kominek? Pamiętaj, że musi spełniać wymagania ekoprojektu. Jeśli masz wysokoemisyjny kocioł węglowy to pamiętaj masz czas na jego wymianę do dnia: 31.12.2023 r. kotły bezklasowe oraz kotły klasy 1 i 2, 31.12.2026 r. kotły klasy 3 i 4, 31.12.2029 r. kotły klasy 5 na kocioł Ecodesign (zgodny z wymaganiami ekoprojektu) lub inne ekologiczne i niskoemisyjne źródło ogrzewania. Możesz liczyć na pomoc Doradcy Energetycznego z Urzędu Marszałkowskiego, który pomoże zdobyć informacje dot. dofinansowania na wymianę kopciucha i podjąć decyzję o wyborze nowego źródła ciepła dla Twojego domu. Kontakt z zespołem Doradców Energetycznych:

doradztwo.energetyczne@lubelskie.pl lub (81)5371617
www.ochronapowietrza.lubelskie.pl

Wydawca Gmina Markuszów Redaktor naczelny L. Łuczywek
Adres redakcji i wydawcy ul Sobieskiego 1, 24-173 Markuszów
druk Intergraf

O podatkach i śmieciach

Ostatnie sesje rady były związane z ważnymi decyzjami dotyczącymi dalszego rozwoju gminy. Uchwalenie wysokości podatków nigdy nie jest zadaniem wdzięcznym. Jednak wpływy z podatków są podstawowym sposobem zapewnienia bieżących dochodów budżetu, z których później możemy finansować wspólne zadania. Bez własnych pieniędzy nie utrzymamy szkoły, przedszkola, gminnych dróg i instalacji, nie będziemy mieli środków na wkłady własne do projektów unijnych. Stawki podatku w naszej gminie należą do niższych w okolicy, dla zobrazowania przedstawiam porównanie stawek obowiązujących w 2022 roku w naszej gminie i trzech gminach okolicznych.

Grunty – rodzaj działalności/stawka maksymalna	Markuszów	Kurów	Wąwolnica	Końskowola
a) związane z prowadz. dział. Gosp./1,03zł	0,89	0,92	1,03	1,03
b) pod wodami/ 5,17zł	5,06	5,17	5,17	5,17
c) pozostałe/0,54zł	0,29	0,44	0,54	0,54
d) niezabudowane objęte obszarem rewitalizacji/3,40zł	3,21	3,40	3,40	3,40
Budynki				
a) mieszkalne/0,89zł	0,73	0,79	0,89	0,89
b) związane z prowadzeniem dział. Gosp./25,74zł	20,35 -do 70 m2 23,65- pow.70m2	25,74	25,50	25,74
c) obrót kwalifikowanym materiałem siewnym/12,04zł	6,71	12,04	12,04	12,04
d) świadczenia zdrowotne/5,25zł	5,25	5,25	5,25	5,25
e) pozostałe/8,68zł	4,82	6,93	8,00	8,68
Budowle/2%	2%	2%	2%	2%
Cena żyta/61,48zł	56,10	60	57	61,48

Dużym obciążeniem budżetu jest wywóz odpadów. Ostatni rok zakończyliśmy niedoborem środków wynoszącym ponad 200 tys. zł. W grudniu ustaliliśmy na posiedzeniu komisji rady, że stawkę należy podnieść, a przy tym zwiększyć ulgę na kompostowanie. Na sesji stało się jednak tak, że ulga została zwiększona do 5zł, a zaproponowana stawka (28zł) nie znalazła akceptacji większości rady. Rada głosowała jeszcze dwa razy stawkę 27zł i dwa razy zabrakło do jej uchwalenia jednego głosu. Pretekstem do jej nieprzyjęcia stały się wątpliwości części rady, co do wyniku przetargu na odbiór śmieci. Na sesji wyjaśniliśmy, że przetarg został przeprowadzony prawidłowo. Tymczasem rzeczywistym problemem jest rosnący od lat deficyt w tym dziale budżetu. Przypomnę, że w 2012 rada uchwaliła stawkę 7,50zł, w 2013 zmniejszyła ją do 6,50zł a w 2015 ustalono 7,70 i utrzymywano do 2019r. Stawki te miały niewiele wspólnego z realnymi kosztami wywozu. Po ostatniej grudniowej **obniżce stawki dla osób kompostujących z 22zł do 19zł** – znów jest taniej niż było w zeszłym roku. Jak to się ma do otaczającej nas rzeczywistości? Tabela poniżej pokazuje aktualne stawki kilku gmin. Pięć pierwszych gmin, w tym nasza, ma stawki obowiązujące w 2021, trzy ostatnie zdążyły je we wrześniu i grudniu zaktualizować na 2022 rok.

Podzielałam argumentację, że większa ulga zmniejszy ilość ton śmieci, ale deficyt mamy od lat. Uchwalając 29 grudnia budżet na rok 2022, rada zaakceptowała jednogłośnie planowany poziom dochodów na wywóz odpadów, który

opierał się na założeniu, że stawka będzie na poziomie 27zł, zatem obecnie ten dochód mamy tylko „na papierze”.

Gmina							
niezaktualizowane stawki				zaktualizowane stawki			
Janowiec	gm. Puławy	Wąwolnica	Markuszów	M. Puławy	Żyrzyn	Niemce	Końskowola
Data wejścia w życie							
01.05.2020	19.11.2020	01.01.2021	01.01.2021	01.01.2021	1.09.2021	1.09.2021	15.12.2021
Stawka za 1 osobę w zabudowie jednorodzinnej (zł)							
24	28	22	24	22	28	32	29
Stawka za 1 osobę w zabudowie wielorodzinnej (zł)							
25	25	22	24	22	28	26	29
Ulga za kompostowanie na osobę (zł)							
4	5	brak	5	1	1	8	3
Aktualna stawka po uldze (zł)							
20	23	22	19	21	27	24	26

W ramach programu Polski Ład mamy wykonywać inwestycje na 8,3 mln zł (po przetargach będzie to zapewne o wiele większa kwota, a różnicę będzie trzeba zabezpieczyć w budżecie). Przed nami jeszcze podwyżka cen wody i ścieków - Wody Polskie już zatwierdziły nową taryfę dla naszej gminy i zapewne również odbędzie się dyskusja nad dopłatami.

Przed nami trudny i pracowity czas, duże inwestycje i 1,14mln planowanego deficytu. Wiemy, że kredyty trzeba spłacać. Piszę o tym, abyśmy wszyscy mieli świadomość budżetowych realiów naszej gminy.

Wójt Leszek Łuczywek

Budżet 2022 w skrócie

**Dochody gminy 17 905 562zł,
wydatki 19 043 062zł.**

Planowany deficyt 1 137 500zł.

Źródłem pokrycia deficytu są: kredyt – 500.000zł, środki Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych - 400.500zł oraz wolne środki – 237.000zł.

Fundusz Sołecki 246,4 tys. zł

Realizacja zadań administracji rządowej 3,4 mln zł

Oświata 5,1mln zł

(utrzymanie gminnej szkoły i przedszkola)

Planowane **dochody z tytułu opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi 832 777,00 zł.**

Dom Kultury i biblioteka 291,9 tys. zł

Planowane Inwestycje

Rozbudowa sieci wodociągowej w gminie 750 tys. zł

Przebudowa dróg gminnych 1 mln 050 tys. zł

Utwardzenia placu pod wiatą (Olempin) 10 tys. zł

Zakup sprzętu do obsługi rady 35 tys. 100 zł

Zakup hali namiotowej 41 tys. 900 zł

Przebudowa placu targowego w Markuszowie
3 mln 500 tys. zł

Zakup traktorka do koszenia 20 tys. zł

Montaż klimatyzacji w DL w Wólce Kątnej 10 tys. zł.

Fot. T. Tomaszewski

Konkurs "Tajemniczy ogród dla pszczół i dzikich zapylaczy"
 Na drugim miejscu w kategorii indywidualnej
 uplasował się ogród Tomasza Tomaszewskiego
 z miejscowości Łany w gminie Markuszów.

Bardzo ważnym elementem wyposażenia były
 wymyślone i wykonane przez pana Tomasza
 hotele dla pszczół. Fot. Tomasz Tomaszewski

Fot. Tomasz Tomaszewski

Pasowanie na pierwszoklasistę

Pasowanie na przedszkolaka

Jasełka

Przedświąteczne koładowanie

Markuszów okiem drona

Fot. Grzegorz Frąć